

ปัจจัยและเงื่อนไขการตัดสินใจ ที่มีผลต่อการนำเสนอข่าว
ของวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ และสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น

ในตอนหนึ่ง ได้กล่าวถึง การนำเสนอข่าวของวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ และสำนักข่าว ไอเอ็นเอ็นไปแล้ว ในตอนนี้จึงได้เสนอถึงเหตุผลในการเสนอข่าวความขัดแย้ง ทางการเมือง ในช่วงเดือนพฤษภาคม ระหว่างวันที่ 4-11 และ 17-21 พฤษภาคม 2535 โดยนำข้อมูลมาจากการให้สัมภาษณ์ของบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งในกองข่าวในประเทศ กรมประชาสัมพันธ์ และกองบรรณาธิการ สำนักข่าว ไอเอ็นเอ็น อันประกอบด้วย ผู้สื่อข่าว ผู้เรียบเรียงและตรวจข่าว หัวหน้าข่าวหรือผู้ตัดสินใจสูงสุดในขณะปฏิบัติงาน รวมถึงผู้บริหารในระดับสูงด้วย แต่เนื่องด้วยการศึกษาในเรื่องนี้เป็นเรื่องละเอียดอ่อนทางการเมือง อันอาจมีผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่และการทำงานของผู้ให้สัมภาษณ์ได้ จึงขอสงวนสิทธิ์ในการเอ่ยชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ โดยระบุแต่เพียงตำแหน่งผู้ให้สัมภาษณ์

จากการให้สัมภาษณ์ปรากฏว่ามีปัจจัยที่กำหนด การนำเสนอข่าว ให้เสนอภาพความจริงได้ไม่เต็มที่ ตามปกติคือปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอกและเงื่อนไข รวมถึงพื้นฐานการตัดสินใจในการปฏิบัติงาน และความคิดในการแก้ไขความขัดแย้งของคนทำงานทั้งสองฝ่าย ดังที่ปรากฏในรายละเอียดต่อไปนี้

1) ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการเสนอข่าวของทั้งสององค์กร

ในการพิจารณาถึงปัจจัยภายในที่มีผลต่อการเสนอข่าวขององค์กร ข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ และสำนักข่าว ไอเอ็นเอ็น นั้นอาจได้จากระดับนโยบายซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ นโยบายเดิมที่องค์กรทั้งสองถือปฏิบัติอยู่ตามโครงสร้าง และประวัติความเป็นมาขององค์กร และอีกลักษณะหนึ่งคือ นโยบายเฉพาะหน้า ที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้บริหารต้องเผชิญกับเหตุการณ์ฉุกเฉินหรือวิกฤติ เช่น เหตุการณ์ในเดือนพฤษภาคม 2535 เป็นต้น อันทำให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติการต้องตัดสินใจ นำเสนอข่าวภายใต้เหตุการณ์วิกฤตินั้น และถือเป็นนโยบายเฉพาะเหตุการณ์ที่ต้องตัดสินใจร่วมกัน

1.1 นโยบายเดิมของวิทยุกรมประชาสัมพันธ์และสำนักข่าว ไอ เอ็น เอ็น

เนื่องจากโครงสร้างขององค์กรข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์เป็นหน่วยงานระดับกองคือ กองข่าวในประเทศของกรมประชาสัมพันธ์ สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรียิ่งถือว่าเป็นหน่วยงานของรัฐบาล มีประวัติในการก่อตั้งเพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ผลงานของรัฐบาล และโน้มน้าวชักจูงใจให้ประชาชนมีความคิดเห็นไปในทางเดียวกับนโยบายของรัฐบาล บุคลากรในกองข่าวคือ ข้าราชการสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรียิ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามนโยบายขององค์กรซึ่งมีระเบียบวินัยทางราชการคอยควบคุมอยู่ด้วย

กรมประชาสัมพันธ์ได้กำหนดนโยบายทั่วไปเป็นลายลักษณ์อักษรว่า "คำเนิ การเพื่อให้กรมประชาสัมพันธ์เป็นผู้นำทางด้านกรประชาสัมพันธ์ เป็นที่เชื่อถือสนใจและได้รับความสนับสนุนจากประชาชน" (เอกสารเผยแพร่, มปป.) นโยบายนี้ได้นำไปสู่จุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานขององค์กรข่าวภายในประเทศ กรมประชาสัมพันธ์คือ "มีส่วนช่วยเหลือหรือสนับสนุนการดำเนินงานของรัฐบาลตลอดจนการควบคุมดูแลกิจการประชาสัมพันธ์ของชาติ" (สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูงกรมประชาสัมพันธ์, 7 มกราคม 2536) ที่ส่งผลในการกำหนดลักษณะข่าวที่จะเผยแพร่ของวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ โดยย่อดังนี้คือ

1. เป็นข่าวที่สนับสนุนนโยบายหรือผลงานของรัฐบาล
2. เป็นข่าวที่ส่งเสริมให้รัก ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และแสดงความสามัคคี โดยไม่มีถ้อยคำหรือประโยคที่หมิ่นพระบรมเดชานุภาพ และกระเทือนต่อราชวงศ์
3. ต้องไม่เป็นข่าวที่กระเทือนต่อความมั่นคงของชาติหรือสัมพันธ์อันดีกับต่างประเทศ
4. ควรเป็นข่าวที่มีประโยชน์ต่อส่วนรวมของประชาชน และไม่ขัดต่อกฎระเบียบในการออกข่าว
5. ต้องไม่เป็นข่าวที่ส่งเสริมความนิยมในลัทธิคอมมิวนิสต์
6. ข่าวที่เสนอต้องไม่พาดพิงผู้อื่นหรือสถาบันใด อันก่อให้เกิดความเสียหายหรือสื่อไปในทางลามกอนาจาร หรือเป็นข้อความในทำนองหมิ่นประมาท
7. ข่าวใด ๆ ที่นำเสนอให้อยู่ในดุลยพินิจของผู้บังคับบัญชาในระดับเหนือขึ้นไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้เองจึงทำให้ข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์นำเสนอได้ช้ากว่าสำนักข่าว ไอ เอ็น เอ็น และเสนอข่าวที่ซ้ำกันได้หลายครั้งเพื่อผลประโยชน์ต่อนโยบายของ

รัฐบาลหรือที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายรัฐบาล . การเสนอข่าวได้เข้าเป็นเพราะต้องตรวจสอบความแน่นอน อย่างครบถ้วนเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาด อันเป็นความน่าเชื่อถือของข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ ภาษาที่ใช้ก็ต้องเป็นภาษาทางราชการ ไม่แสดงอารมณ์ความรู้สึกในข่าว และไม่มี การนำเสนอข่าวลือ เพื่อให้เกิดความตื่นเต้น อีกประการหนึ่งที่บุคคลากรข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ ต้องระวังเป็นพิเศษคือ ข่าวส่วนใหญ่ที่ออกอากาศจะได้รับการบันทึกไว้ในวิทยุสารประจำวัน ซึ่งข้อความที่ถูกบันทึกไว้นี้ถือเป็นหลักฐาน หรือเอกสารอ้างอิงในศาลได้เมื่อเกิดคดีความที่เกี่ยวกับบ้านเมือง ข่าวที่น่าเสนอจึงต้องผ่านการกลั่นกรองหลายขั้นตอน ด้วยพิจารณาที่ถี่ถ้วน เพราะอาจส่งผลกระทบต่อผู้ทำงานข่าวได้ (สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง กรมประชาสัมพันธ์, 7 มกราคม 2536)

จากประสบการณ์ที่ผ่านมาของผู้ปฏิบัติงานจะปรากฏว่ามีอิทธิพลทางการเมือง เข้าแทรกแซง นโยบายของรัฐบาลตลอด จึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานยึดถือนโยบายของรัฐบาลนั้นเป็นนโยบายขององค์กรข่าวไปโดยปริยาย "ต้องยึดนโยบายของรัฐบาล พอเปลี่ยนรัฐบาลที่เราก็จะรู้ว่า เขามีนโยบายอย่างไร เราก็ต้องให้ประชาชนรู้ว่ารัฐบาลนี้เป็นอย่างไร ผลงานเป็นอย่างไร เราจะต้องเสนอเน้นหนักมาก" (สัมภาษณ์ ผู้สื่อข่าวกรมประชาสัมพันธ์, 19 มกราคม 2536)

นอกจากนี้ข้าราชการการเมืองซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดยังมีอำนาจโดยตรง ในการให้คุณให้โทษแก่ข้าราชการประจำในองค์กรข่าว ซึ่งยังให้เกิดปัญหาและผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงาน ตามมา อันไม่มีใครปรารถนา

"...บางครั้งผู้ใหญ่ก็คิดให้กรมประชาสัมพันธ์มีอิสระ แต่จริง ๆ แล้วไม่ได้ เป็นอย่างนั้น 100% พอเสนอจริง ๆ แล้วไม่ใช่อย่างนั้น ออกอย่างนี้ อย่างนี้ได้อย่างไร คุณใช้ วิจารณญาณอะไรในการนำเสนอ คุณอย่าลืมว่าถ้าเขาจะได้เข้ามาถึงตรงนี้ เขาใช้เวลาขนาดไหน แต่การเมืองมันคิดเดี๋ยวไม่ถึงปี เขาสามารถถูกกระเด็นไปไหนก็ไม่รู้ นี่คือปัญหา เพราะฉะนั้นทางใครก็ทางมัน..." (สัมภาษณ์ หัวหน้าข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 20 มกราคม 2536)

ด้วยอำนาจการแทรกแซงของรัฐบาลต่อวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่คณะรัฐบาล จึงทำให้นโยบายหลักขององค์กรข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ก็คือ การประชาสัมพันธ์นโยบายของรัฐบาล และโน้มน้าวใจให้ประชาชนเห็นด้วยกับนโยบายดังกล่าวโดยไม่มีขัดแย้งกับการทำงานของรัฐบาลนั่นเอง การนำเสนอข่าวของวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ ก็คือการนำเสนอข่าวรัฐบาลเพื่อทำให้รัฐบาลพอใจและประชาชนยอมรับอันส่งผลต่อการอยู่รอดของรัฐบาล "เราเป็นสื่อของรัฐ เราก็ทำข่าวฝ่ายค้านได้ แต่ขณะที่ฝ่ายค้านเข้ามา ขณะที่รัฐบาลยังไม่ได้ ฝ่ายรัฐบาลก็เลอบจบ เราก็จะพยายามสกัดไว้หนที่เป็นหลักขึ้นมาเหมือนกับเราช่วยประคอง เป็นสิ่งที่

ช่วงประคองบางส่วน" (สัมภาษณ์ หัวหน้าข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 20 มกราคม 2536)

และด้วยบทบาทจากอดีตจนถึงปัจจุบัน คือปีที่ 60 ของกรมประชาสัมพันธ์ บุคลากรในองค์กรได้กล่าวสรุปว่า ข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ ได้ถูกกำหนดเป็นเหมือนเหตุการณ์ของการให้ข่าวสาร มีหน้าที่รับคำสั่งจากรัฐบาล รับประกาศ รับข่าวสารจากรัฐบาล รับนโยบาย ให้นำจัดการทำเป็นข่าว ประมวลเป็นประชาสัมพันธ์อะไรทั้งหลาย (สัมภาษณ์ หัวหน้าข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 4 กุมภาพันธ์ 2536)

ในด้านของนโยบายการปฏิบัติงานของสำนักข่าว ไอ เอ็น เอ็น ในความคิดเห็นของผู้ทำงานข่าวแตกต่างกันออกไป ตามอุดมการณ์และความคิดของแต่ละคน ซึ่งไม่มีความแตกต่างกันนัก กล่าวคือ ยึดถือการเสนอข่าวที่เป็นกลาง ไม่สนับสนุนผู้ใดผู้หนึ่ง เสนอข้อเท็จจริงให้ประชาชนรับรู้โดยตรงไปตรงมา

"เสนอข่าวตามหลักขององค์กรสื่อสารมวลชน นำเสนอข่าวสารสู่ประชาชน ข้อเท็จจริง ข้อมูลต่าง ๆ ไม่สนใจว่าจะไปกระทบอะไร อย่างไรกับใคร เราจะเสนอทุกอย่างตามปกติ" (สัมภาษณ์ ผู้สื่อข่าว สำนักข่าว ไอ เอ็น เอ็น, 8 มกราคม 2536)

"การเสนอข้อเท็จจริงที่ชัดเจน และแน่นอนของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น บริการความรู้ให้ประชาชนมากที่สุด มีความรวดเร็วเป็นหลัก ซึ่ง ไอ เอ็น เอ็น ไม่ได้หวังผลกำไรในขณะนี้" (สัมภาษณ์ ผู้เรียบเรียงข่าว สำนักข่าว ไอ เอ็น เอ็น, 12 มกราคม 2536)

คำว่านโยบายขององค์กรข่าว เช่น สำนักข่าว ไอ เอ็น เอ็น เป็นเพียงการวางแนวทางในการเสนอข่าวไว้อย่างกว้าง ๆ และเป็นที่ยอมรับกันในหมู่ของผู้ปฏิบัติงาน แต่ในการตัดสินใจที่จะพิจารณาข่าวใดนำเสนอออกอากาศนั้น นโยบายไม่ใช่สิ่งที่มีอิทธิพลสูงสุด ผู้ปฏิบัติงานข่าวไม่ได้ถือว่านโยบายขององค์กรคือ ปัจจัยสำคัญที่สุดที่มีผลต่อการตัดสินใจเสนอข่าวหรือไม่

"องค์กรนี้ไม่พูดถึง เพราะถ้าเราทำข่าวเราต้องคำนึงว่าเราไม่ได้ทำให้องค์กร แล้วนโยบายขององค์กรที่มี ก็เอื้อต่อการทำข่าวด้วย เพราะเขาให้อิสระเรา คือง่าย ๆ" (สัมภาษณ์ ผู้ตัดสินใจขณะปฏิบัติงาน สำนักข่าว ไอ เอ็น เอ็น, 15 มกราคม 2536)

นโยบายของสำนักข่าว ไอ เอ็น เอ็น ในการทำข่าว จะไม่มีปรากฏเป็นกฎ ระเบียบ ที่แน่นอนเป็นลายลักษณ์อักษร ที่ทุกคนต้องปฏิบัติตาม มิฉะนั้นอาจถูกลงโทษทางวินัยได้ เช่น นโยบายของข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ ทว่าจะเป็นที่รับรู้กันในกลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานข่าวว่า ต้องการสร้างสำนักข่าว ไอ เอ็น เอ็น ให้เป็นสำนักข่าวอิสระ นโยบายคือ การเสนอข่าวให้เป็นกลาง ส่วนทางด้านธุรกิจนั้นก็พยายามที่จะขายข่าวโดยไม่เป็นเจ้าของสื่อเอง "เราคิดว่าองค์กรนี้

จะเป็นสำนักข่าวอิสระแห่งแรกในประเทศไทยที่สามารถรายงานข่าวสารไปสู่ประชาชนอย่างมีพลัง ด้วยข่าวสารที่ตรงไปตรงมาทุกด้านและรวดเร็ว ด้วยสื่อที่กว้างขวาง" (สัมภาษณ์ ผู้บริหารระดับสูง สำนักข่าว ไอ เอ็น เอ็น, 7 มกราคม 2536)

1.2 นโยบายเฉพาะเหตุการณ์วิกฤติของวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ และสำนักข่าว ไอ เอ็น เอ็น

1.2.1 การปฏิบัติตามคำสั่งของผู้มีอำนาจสั่งการในขณะนั้นของเจ้าหน้าที่วิทยุกรมประชาสัมพันธ์

จากการศึกษาประวัติศาสตร์อันยาวนานของข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ จะเห็นได้ว่าเมื่อเกิดเหตุการณ์ทางการเมืองขึ้นจนมีการปฏิวัติหรือรัฐประหาร การเปลี่ยนแปลงการปกครอง การจลาจล ผู้ก่อการจะมุ่งเป้าหมายการยึดครองพื้นที่มายังกรมประชาสัมพันธ์ในฐานะที่เป็นกระบอกเสียงหรือสื่อของรัฐบาล ผู้ที่สามารถครอบครองวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ได้ คือผู้ที่ชนะในการก่อการซึ่งผู้ปฏิบัติงานก็จะเคยชินต่อสิ่งเหล่านี้

"...เราจะรู้ว่าเมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่สงบนี้ เราจะปฏิบัติอย่างไร คือหนึ่งเราจะฟังคำสั่งจากรัฐบาล คือ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี แล้วก็อีกคนก็คือโฆษกรัฐบาล เขาจะสั่งอย่างไร เราก็ต้องปฏิบัติเพราะเป็นผู้บังคับบัญชาในระดับสูงสุด แล้วทางกองข่าวก็จะรับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาโดยตรงคืออธิบดีของเรา ถ้ามีปฏิวัติเนี่ยทหารจะมาเลอรถถึงจะเข้ามาเลย กองกำลังจะบุกเข้ามาทันที แล้วมารายงานตัวที่นี้ ผมมาอารักขาครับ คือมาคุมเรา เราก็ต้องอำนวยความสะดวกให้เขาเพราะมันเหมือนกับมายึดสถานที่แล้ว จากนั้นก็มีโทรทัศน์มาจากหน่วยทหาร ผมขอให้คุณอย่างนั้นอย่างนี้เลย อ่างยศ อ่างตำแหน่งเสร็จ ถ้าอย่างนั้นแน่นอนถ้าให้ปิดสถานีเขาจะบังคับปิดเลย ตอนนี้อย่างนี้เราก็สบายใจไม่ต้องทำอะไรเลย นี่คือสบายหมด พรรคพวกสบายหมด เราไม่ต้องรับผิดชอบ เราไม่ต้องห่วงว่าเมื่อเหตุการณ์เสร็จแล้วจะโดนลงโทษหรือไม่ ถ้าไม่มีการสั่งปิดสถานีเขาก็จะบอกให้เกาะทางเครื่องส่งกับทางกองพลที่หนึ่ง แต่ถ้าไม่เกาะเขาก็บอกว่าส่งแถลงการณ์มาให้เป็นระยะ ส่งมาเราก็อ่าน เพราะเขามีคนประสานกับเรา" (สัมภาษณ์ ผู้บริหารระดับสูง กรมประชาสัมพันธ์, 7 มกราคม 2536)

สืบเนื่องจากนโยบายเดิมของสถานีวิทยุ กรมประชาสัมพันธ์ ที่ทำหน้าที่เสนอข่าวเป็นกระบอกเสียงของรัฐบาลโดยอำนาจในฝ่ายรัฐบาลสามารถแทรกแซงให้คุุณประโยชน์และถือโทษต่อพนักงานในองค์กรได้ เพราะถือว่าเป็นข้าราชการที่ทำงานตามนโยบาย อันจะขัด

ต่อรัฐบาลมิได้ ดังนั้นเมื่อมีการปฏิบัติ รัฐประหาร หรือเกิดเหตุการณ์วิกฤติที่รัฐบาลหรือทหารจะเข้ามาควบคุมการทำงานขององค์กรข่าววิทยุประเทศไทยในทันทีบุคลากรในองค์กรไม่ว่าผู้บริหารระดับสูงจนถึงผู้ตัดสินใจในขณะปฏิบัติการ ผู้เรียบเรียงข่าว และผู้สื่อข่าว จึงเลือกที่จะปฏิบัติตามคำสั่งของผู้มีอำนาจสั่งการในขณะนั้น โดยมีข้อขัดแย้ง

1.2.2 แม้ไม่มีคำสั่งอย่างเป็นทางการ แต่เจ้าหน้าที่องค์กรข่าวกรมประชาสัมพันธ์ก็เลือกที่จะนำเสนอทัศนะของแหล่งข่าว และการจัดเรียงลำดับความสำคัญของแหล่งข่าวฝ่ายรัฐบาลเป็นสำคัญ

แต่สำหรับในช่วงเหตุการณ์วิกฤติเดือนพฤษภาคมที่ผ่านมาที่มีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากเดิมคือไม่ได้มีคำสั่งใด ๆ จากรัฐบาลเลย ให้ปิดสถานีวิทยุหรือห้ามการเสนอข่าวความขัดแย้งเพียงแต่มีคำขอร้องจากนายทหารระดับสูง ให้เสนอประกาศของรัฐบาลที่ส่งมาให้สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย จึงสามารถเสนอข่าวได้ตามโครงสร้างปกติ โดยอาจกล่าวได้ว่าเป็นครั้งแรกของวิทยุแห่งประเทศไทยที่สามารถเสนอข่าวและรายการได้ตามปกติ ไม่มีคำสั่งบังคับจากรัฐบาลให้ปิดสถานีหรือต้องไปเกาะรายการจากสถานีอื่น จะมีก็คือคำขอร้องให้เสนอประกาศของทางรัฐบาลที่ส่งมาให้ ซึ่งถือเป็นหน้าที่ต้องปฏิบัติตามปกติ

"...ที่จริงแล้วมันไม่แตกต่าง เพียงแต่เขาไม่ได้ปิดสถานีเรา แล้วไม่ต้องให้เราไปเกาะสถานีไหน คือ เราทำข่าวได้แต่เขาส่งข่าวมาให้เราออกในบางเรื่องให้เราทำข่าวได้ แต่ว่าเราไม่ได้ออกเพราะเราไม่กล้าออก คือหนึ่งความรู้สึกส่วนตัวของคนทำข่าว รวมทั้ง บก.ข่าวว่าจะต้องไม่ไปต่อต้านผู้มีอำนาจ ไม่ลงไปในดีเทล ไม่เอาบรรยากาศ ไม่เอาเสียงคนที่พูดอะไรมาออกในความรู้สึกของเราจะมีอยู่อันหนึ่ง เราก็ไม่อยากจะทำให้มันตื้นตันมันจะอะไร เดี่ยวเขาก็เล่นงานเรานะ ฝ่ายที่มีอำนาจเขาก็จะเล่นงาน นิ่งเงิบ ๆ ไปดีกว่าปลอดภัยดี เนื่องจากเราอยู่ในอำนาจเขา เจ้าหน้าที่เขาจะขู่เลย บก. เขาจะรู้เลย ทุกคนจะรักตัว" (สัมภาษณ์ ผู้บริหารระดับสูง กรมประชาสัมพันธ์, 7 มกราคม 2536)

ในการนำเสนอข่าวเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 ของข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ จึงแทบไม่ปรากฏแหล่งข่าวที่เป็นฝ่ายคู่ขัดแย้งของรัฐบาลเลย หรือถ้ามีปรากฏบ้างก็จะเป็นการให้ทัศนะที่ไม่แตกต่างกับทัศนะของแหล่งข่าวฝ่ายรัฐบาลนัก หรือบางครั้งทัศนะของฝ่ายคู่ขัดแย้งก็นำเสนออาจขัดแย้งต่อทัศนะของรัฐบาล แต่ด้วยการใช้ภาษาและการเรียบเรียงข้อความเนื้อหา จึงทำให้ข้อขัดแย้งนั้นมิใช่ประเด็นสำคัญ ที่จะตกลงกันไม่ได้

นอกจากนี้ในการจัดเรียงข่าวที่กรมประชาสัมพันธ์ยึดหลักเกณฑ์ว่าต้องจัดเรียงลำดับ โดยเริ่มจากข่าวในพระราชสำนักเป็นลำดับแรก และติดตามด้วยลำดับที่ทางราชการของแหล่งข่าวฝ่ายรัฐบาล จากนั้นจึงเป็นแหล่งข่าวฝ่ายค้าน และประชาชน จึงยังผลให้ทัศนะของฝ่ายค้านได้ได้รับความสนใจจากผู้ฟังน้อยกว่าทัศนะจากแหล่งข่าวฝ่ายรัฐบาล ตามหลักการของการจัดเรียงลำดับความสำคัญของข่าว

1.2.3 รายงานข่าวของกรมประชาสัมพันธ์ที่น่าเสียดายคือไม่ทำให้เกิดความขัดแย้งต่อความต้องการของฝ่ายรัฐบาล หรือนำเสนอความเคลื่อนไหวของฝ่ายค้านที่รัฐบาลไม่ปรารถนาให้ถูกนำเสนอ เนื่องจากอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสถานภาพของตน

ในการรายงานเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2535 ของข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ โดยรายงานข่าวอ่านนั้นจะกล่าวแต่เพียงให้เห็นภาพกว้าง ๆ ว่าเกิดอะไรขึ้น ที่ไหน เวลาอะไร แต่ไม่มีรายละเอียดของความขัดแย้งหรือแม้แต่ระดับผู้ขัดแย้งถึงแม้จะมีข่าวประกอบเสียงจากผู้สื่อข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์รายงานประกอบอยู่บ้าง แต่ก็น้อยครั้ง และข้อความที่รายงานก็ไม่ได้บอกให้ทราบอะไรมากเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยนำเสนอความเคลื่อนไหวของฝ่ายค้านเพียงกว้าง ๆ ตามที่รัฐบาลต้องการให้ทราบ และไม่มีทัศนะของฝ่ายค้านขัดแย้งรายงานประกอบเลย อาจพิจารณาได้ว่า โศกนาฏกรรมเฉพาะเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 ในการนำเสนอข่าวของสถานีวิทยุกรมประชาสัมพันธ์นั้น แม้ไม่มีคำสั่งมิให้เสนอข่าวของฝ่ายค้านก็ตาม แต่บุคลากรในองค์กรข่าวมีความระมัดระวังอย่างมากในการเสนอข่าวผู้ขัดแย้งของรัฐบาล ในภาพของการเสนอข่าวตามโครงสร้างปกติของวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ ทว่าข้อความในข่าวนั้นต้องไม่ขัดแย้งกับรัฐบาล จึงเป็นธรรมดาที่จะมีทัศนะหรือความเคลื่อนไหวของฝ่ายค้านที่รัฐบาลถูกนำเสนออยู่น้อยครั้งด้วยเนื้อความที่บางเบา หรือไม่ก็เลือกที่จะไม่นำเสนอเลย

"... ช่วงนั้นไม่มีคำสั่งโดยตรงโดยวาจาแต่ไม่มี แต่ว่าในการปฏิบัติแล้วมันเป็นเรื่องที่ทุกคนที่ปฏิบัติงานด้านนี้รู้ด้วยตนเอง คือผู้ปฏิบัติงานส่วนมากแม้ที่ทำข่าวอยู่ปัจจุบัน ที่จริงก็อยากทำข่าวทั้งสองด้าน แต่พอสิ่งไม่ดีกับรัฐบาลเราจะหยุด หยุดเอง มันเป็นเรื่องที่คล้ายกับมันฝังลึกอยู่ในสันดานคนข่าวกรมประชาสัมพันธ์..." (สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 19 มกราคม 2536)

"... หนึ่ง! เราเป็นของรัฐอยู่แล้ว รัฐเองอยู่ในแนวทางการต่อสู้กับผู้ชุมนุมประท้วง เราไปเสนอข่าวผู้ประท้วง ก็หมายถึงลักษณะที่ขัดแย้งกับรัฐ ... ถ้าดึงเครียดอย่างนี้ เราเสนอไม่ได้เลย..." (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 20 มกราคม 2536)

นอกจากนี้ในส่วนของนโยบายเฉพาะเหตุการณ์ที่กำหนดจากคำสั่งของผู้มีอำนาจต่อการปฏิบัติงานนั้น ปรากฏว่าได้รับคำตอบที่แตกต่างกันจากบุคลากรข่าวในแต่ละระดับ ผู้บริหารระดับสูงได้กล่าวว่าไม่มีคำสั่งใด ๆ จากรัฐบาลเลย เนื่องจากไม่ทราบว่าใครคือรัฐบาล ในสถานการณ์ตอนนั้น ทว่ามีหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรส่งมาถึงกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อขอความร่วมมือในการออกอากาศข่าวที่ส่งมาจากกองกำลังรักษาพระนครด้วย เท่านั้น

ในขณะที่ผู้ตัดสินใจในขณะปฏิบัติงานได้กล่าวว่า ได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเป็นลายลักษณ์อักษร จากอธิบดีจนถึงผู้อำนวยการ และส่งต่อมายังผู้ปฏิบัติงานระดับสูง จากนั้นจะมีการพูดคุยนางาในระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน ซึ่งจะเป็นที่รู้กันว่าเกิดอะไรขึ้น และจะปฏิบัติกันอย่างไร และจากความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2535 ที่ผ่านมากลับไม่ปรากฏผู้บริหารในระดับสูงมาควบคุมหรือกำกับการทำงานข่าวเลย โดยปล่อยให้ผู้อำนวยการตัดสินใจของผู้ปฏิบัติงานเฉพาะในกองบรรณาธิการ

"...กรมประชาสัมพันธ์เป็นอย่างนี้ตลอด จะขาดการติดต่อกันไปทันทีเลย พยายามติดต่อ แต่ติดต่อไม่ได้เลย ทั้งนี้เพื่อ 1) ถามนโยบายว่าจะเอาอย่างไร 2) เพื่อยืนยันว่าฉันทำตามนั้นนะ 3) เพื่อปรึกษาว่าเราจะปฏิบัติอย่างไร ในฐานะผู้รับผิดชอบ แต่ติดต่อไม่ได้..." (สัมภาษณ์ผู้ตัดสินใจในขณะปฏิบัติงาน กรมประชาสัมพันธ์, 4 กุมภาพันธ์ 2536)

จากสถานการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้นในเวลากระชั้นชิด และสถานการณ์นั้นอยู่ในความไม่แน่นอน เช่นเหตุการณ์ในเดือนพฤษภาคม 2535 อาจส่งผลกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ทางราชการได้ตลอดเวลา ผู้ตัดสินใจระดับปฏิบัติการองค์กรข่าวกรมประชาสัมพันธ์ ย่อมรู้สึกปลอดภัยมากกว่า ภายใต้นโยบายและคำสั่งที่ชัดเจน จากผู้บริหารระดับสูง ทว่าการขาดการติดต่อที่เกิดขึ้นนี้ ยังส่งผลให้นโยบายการเสนอข่าวในช่วงเหตุการณ์นั้น สิ่งที่น่าเสนอนั้นจึงค้างถึงผลกระทบต่อสถานภาพของตนก่อน

"...คำสั่งที่มีเป็นลายลักษณ์อักษร ให้ตรวจพิจารณาข่าว ที่จะก่อให้เกิดความรุนแรง ท่านองยิ่งยู่ให้เกิดความรำวามาน ให้พิจารณาอย่างถี่ถ้วนก่อนออกอากาศ เพื่อไม่ให้เกิดความแตกแยก เสียหายอะไรที่เกิดขึ้นทั้งหลาย ให้คอยติดตามทุกระยะ ฟังดูมันธรรมดาในลักษณะอย่างนั้น แต่จริง ๆ แล้วก็เหมือนกับสิ่งเป็นวาจา ไม่ให้ออก นั่นคือคำสั่งอันหนึ่งที่ถูกกำหนดให้ปฏิบัติ อีกอันหนึ่งที่ถูกกำหนดโดยกฎเกณฑ์สังคมก็คือ เพื่อชีวิตรอด ผู้ปฏิบัติงานตรงนั้นก็จะไม่เสี่ยงชีวิตรอดคือตำแหน่งหน้าที่ของตนเองโดยระบบราชการที่เป็นอยู่..." (สัมภาษณ์ผู้ตัดสินใจขณะปฏิบัติงาน กรมประชาสัมพันธ์, 4 กุมภาพันธ์ 2536)

1.2.4 ชาววิกฤกรมประชาสัมพันธ์เสนอข่าวเปิดกว้างมากขึ้น เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป

อย่างไรก็ตาม เมื่อสถานการณ์วิกฤติได้คลี่คลายลงแล้ว เริ่มจากพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพฯ สมเด็จพระบรมฯ และท้ายสุดกระแสพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทำให้สถานการณ์สงบจนเกือบจะสิ้นสุดลง ชาววิกฤกรมประชาสัมพันธ์จึงสามารถเสนอข่าวได้เปิดกว้างมากขึ้น คือยินยอมให้ที่ศนะ และความเคลื่อนไหวของคู่ขัดแย้งได้ถูกนำเสนอด้วย "...ออกอากาศได้หมด ไม่มีปัญหา ตอนนั้นเป็นเหตุการณ์ที่อ่านเกมส์กัน ฝ่ายข่าวก็อ่านเกมส์เขาก็ไม่กล้าแตะเรา ตอนนั้นทุกคนรู้ว่าข่าวของรัฐ..." (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 20 มกราคม 2536)

จึงเห็นได้ว่า จากกระแสข่าวภายนอกที่ประชาชนจำนวนมากไม่เห็นด้วยต่อการปิดกั้นข่าวสารของสื่อสารมวลชนของรัฐบาล ชาววิกฤกรมประชาสัมพันธ์จึงอาศัยจังหวะที่สถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นที่เคารพรักและศรัทธาของคนในทุกกลุ่มชน และของทั้งสองฝ่ายคู่ขัดแย้ง ได้พระราชทานพระราชดำรัสต่อเหตุการณ์ดังกล่าว เปลี่ยนแปลงจุดยืนของตน จากที่เป็นกระบอกเสียงของรัฐบาลอย่างเหนียวแน่น ในช่วงต้นเหตุการณ์มาเป็นการเสนอข่าวโดยยึดหยุ่นมากขึ้นกว่าเดิม มีรายงานเสียงจากผู้สื่อข่าว เสนอแหล่งข่าวของคู่ขัดแย้งรัฐบาล เป็นต้น แม้ในปัจจุบันก็มีแนวโน้มในการเปลี่ยนจุดยืนของการเสนอข่าวให้มีความเป็นกลางมากขึ้น เสนอข่าวทั้งสองฝ่ายทั้งในภาครัฐ ฝ่ายคู่ขัดแย้ง และอื่น ๆ มากขึ้น

1.2.5 สำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น เน้การรายงานของผู้สื่อข่าว อย่างต่อเนื่อง โดยพยายามเสนอแหล่งข่าวทั้งสองฝ่าย แต่ก็เป็นการเสนออย่างกว้าง ๆ และเน้นเรื่องการไม่เกิดความรุนแรงด้วย

สำหรับการเสนอข่าวของสำนักข่าว ไอ เอ็น เอ็น ในช่วงเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 นั้นจะเสนอข่าวความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง เป็นระยะ ๆ โดยส่วนใหญ่จะเป็นการรายงานจากผู้สื่อข่าว และมีแหล่งข่าวฝ่ายรัฐบาลและคู่ขัดแย้ง นำเสนอควบคู่ไปด้วยอย่างต่อเนื่อง สำหรับในช่วงเวลาดังกล่าว ปรากฏว่าสำนักข่าวไอ เอ็น เอ็น จะให้ความสำคัญกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นลำดับแรก เป็นข่าวด่วนที่ให้ความสำคัญในทุกต้นชั่วโมง และอาจมีบางครั้งที่เสนอข่าวด่วนขึ้นรายการปกติ เพื่อให้ทราบถึงความเคลื่อนไหวของทั้งสองฝ่ายที่ขัดแย้งกัน โดยเร็วที่สุดจากการรายงานของผู้สื่อข่าวมาที่กองบรรณาธิการ ซึ่งจะทำการเรียบเรียง

เป็นข่าวอ่าน ให้ผู้ประกาศรายงานให้ทราบต่อไป

นโยบายในการตัดสินใจเสนอข่าวในช่วงเหตุการณ์วิกฤติที่เกิดขึ้นของสำนักข่าวไอเอ็นเอ็นนั้น ผู้บริหารระดับสูงที่ได้เข้ามาคลุกคลีกับผู้ปฏิบัติงานในกองบรรณาธิการตลอดเวลาที่เกิดเหตุการณ์ โดยได้ให้หลักในการพิจารณาสูงสุดของข่าวที่นำออกอากาศว่า "...เรามีอย่างเดียว คือข่าวทำให้บ้านเมืองมันเลวร้ายไปกว่าเดิม ให้ตระหนัก ตอนนั้นสิ่งที่ตระหนัก อย่าให้บ้านเมืองเลวร้ายไปกว่าเดิม" (สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 7 มกราคม 2536) จากคำกล่าวนี้ซึ่งถือเป็นนโยบายในการนำเสนอข่าวเฉพาะเหตุการณ์ของสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น ที่ถ่ายทอดไปสู่หัวหน้าข่าว ซึ่งมีแนวความคิดไปในทางเดียวกันอยู่แล้ว จึงทำให้สำนักข่าวไอเอ็นเอ็นเสนอเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง เป็นระยะ ๆ โดยรายงานจากผู้สื่อข่าวสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น และมักตอกย้ำประเด็นที่เกี่ยวกับการไม่เกิดความรุนแรงรวมอยู่ด้วย

"...ให้หลักเกณฑ์ตรงไหนตัดสินใจ ก็บอกว่าทำอะไรให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด ทำอย่างไรให้พวกบ้าพวกนี้หยุดเสียที เมื่อไหร่จะไปเสียที อยู่ไม่ได้แล้ว ถ้าอยู่สังคมโลกมันไม่เอาด้วย ไทยตายแน่ ในเชิงเศรษฐกิจไปแน่..." (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 15 มกราคม 2536)

"...นโยบายขององค์กรไม่มีการบังคับเรา แล้วองค์กรในความคิดของการทำงานเป็นอิสระ คือยอมรับความคิดเห็น เพราะฉะนั้นนโยบายขององค์กรคือระดับหัวหน้า เขาจะพูดออกมาเลยว่า ทำอย่างไรเพื่อที่จะทำให้เราได้ออกอากาศ ทำอย่างไรที่จะทำให้ทุกคนรับรู้..." (สัมภาษณ์ผู้เรียบเรียงข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 12 มกราคม 2536)

1.2.6 สำนักข่าวไอเอ็นเอ็นต้องระวังการเสนอข่าวมากกว่าปกติ เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดในการเสนอข่าว

ด้วยเหตุที่ว่า สำนักข่าวไอเอ็นเอ็นเป็นองค์กรเอกชน ที่ไม่มีสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เข้ามาถือหุ้นใหญ่ แต่ถ้าข่าวที่นำเสนอเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม 2535 ซึ่งออกอากาศทางสถานีวิทยุของพลที่ 1 รักษาพระองค์ อันเป็นสถานีของทหารนั้น ยิ่งความไม่พอใจกับเจ้าของสถานีวิทยุ ก็เป็นอำนาจโดยชอบธรรมของเจ้าของสถานีที่จะตัดสินใจในการนำเสนอข่าวของสำนักข่าวไอเอ็นเอ็นได้ โดยอาศัยกฎระเบียบ ข้อบังคับของสถานีวิทยุในเครือข่าวทหารที่กำหนดไว้ ดังนั้นสำนักข่าวไอเอ็นเอ็นจึงต้องเพิ่มความระมัดระวังในการนำเสนอข่าวมากกว่าเดิม ในแง่ของหลักเกณฑ์การคัดเลือกข่าวที่ออกอากาศ ที่ต้องผ่านชั้น

ตอนมากขึ้น มีการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนกว่าที่เคยปฏิบัติ "ในยามวิกฤตนี้ต้องมีทหารหรือกันในห้อง
 บก. เพื่อกำหนดทิศทางของข่าวว่าพร้อมที่จะสู้กับเหตุการณ์อย่างนี้ ถ้าพร้อมก็ทำ หลักเกณฑ์ที่นำ
 เสนอคือ เกิดอะไรขึ้นตรงนั้น ใครเข้ามาทำอะไรอยู่ทุกชั้นตอน" (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว สำนักข่าว
 ไอเอ็นเอ็น, 15 มกราคม 2536) และ "ชั้นตอนในช่วงนั้นพิจารณาด้วยกันหลายชั้นตอน แล้วมีการ
 ตรวจเช็คออกไปข้างนอก ตรวจสอบข้อเท็จจริงมากกว่าปกติ ถ้าข่าวปกติ ผิดพลาดไปนิดหน่อยไม่
 เป็นไร เรายอมรับผิด แต่ถ้าผิดพลาดจริงนี้จะเสียหายเยอะกว่า แต่เราจะเชื่อผู้สื่อข่าวของเรา
 ก่อน ผู้สื่อข่าวเราเห็นด้วยสายตา แน่แน่นอนที่สุด" (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 16
 มกราคม 2536)

จึงเห็นได้ว่าสำนักข่าวไอเอ็นเอ็นจึงมีรายงานจากผู้สื่อข่าวเป็นระยะ ๆ
 ตลอดเวลา โดยนำเสนอทุกข่าวที่ผู้สื่อข่าวรายงาน อย่างไรก็ตาม การรายงานจักไม่ใช้เสียง
 ของผู้สื่อข่าวรายงานจากพื้นที่เลย แต่เป็นการเรียบเรียงข่าวของกองบรรณาธิการทั้งสิ้น ทั้งนี้เป็น
 เพราะ เกรงว่าผู้สื่อข่าวไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ และทำให้การรายงานข่าวไม่เป็นกลาง
 รวมทั้งในสถานการณ์ที่สับสน เต็มไปด้วยข่าวลือ ผู้สื่อข่าวอาจรายงานผิดพลาดจากข้อเท็จจริงได้

"...จริงหรือเปล่า ว่าตายอย่างนี้จริงหรือเปล่า ผิดโดยไม่มีเหตุผลหรือ
 เปล่า แล้วมันเกิดอะไรขึ้น ต้องตรวจสอบความเชื่อมั่นของเราอย่างหนึ่ง ผู้สื่อข่าวของเราต้อง
 เกือบร้อย แต่ที่เหลืออยู่ไม่เต็มร้อยก็คืออารมณ์ ความรู้สึกของผู้สื่อข่าว มันมีความสำคัญ ในการ
 กำหนดเนื้อหาข่าว ตรงนี้เราต้องระวัง เพราะความผิดพลาดเพียง 1-2% นี้มันทำให้เราเสีย
 ความเป็นกลาง เสียความเป็นธรรมให้คน 2 กลุ่ม" (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น,
 15 มกราคม 2536)

โดยสรุปแล้ว นโยบายเฉพาะหน้าที่ทางสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น กำหนดใน
 เหตุการณ์ความขัดแย้งเดือนพฤษภาคม 2535 ที่ผ่านมาก็คือ การนำเสนอข่าวโดยรักษาความเที่ยง
 ธรรมให้มากที่สุด ใช้วิธีการรายงานจากผู้สื่อข่าวเป็นระยะ ๆ โดยให้เรียบเรียงอีกครั้งหนึ่ง
 จากกองบรรณาธิการ ทั้งนี้พยายามให้เกิดความผิดพลาดน้อยที่สุดในการเสนอข้อเท็จจริงออกไป
 รวมทั้งประเด็นที่เน้นมากเป็นพิเศษคือ ความรุนแรง ด้วยการนำเสนอแหล่งข่าวฝ่ายรัฐบาล และ
 ฝ่ายค้านขัดแย้ง ที่พยายามจะไม่ให้เกิดความรุนแรงไปมากกว่าที่เป็นอยู่

2) ปัจจัยภายนอกหรือเงื่อนไขที่มีผลต่อการเสนอข่าวทั้งสององค์กร

เงื่อนไขจากสถานการณ์ที่มีผลต่อการเสนอข่าวทั้งสององค์กรนี้ อาจแยกพิจารณาได้จากเงื่อนไขของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2535 อันส่งผลต่อความรู้สึกกดดันในการปฏิบัติหน้าที่ คำสั่ง และวิถีปฏิบัติของผู้มีอำนาจ ส่วนปัจจัยภายนอกที่ขอล่าว่าร่วมด้วยคือ ปัจจัยของกฎ ระเบียบ และข้อปฏิบัติทางกฎหมาย

2.1 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2535

ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2535 เป็นความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างรัฐบาลกับประชาชนบางส่วน เป็นความขัดแย้งที่รุนแรงในทางความคิด จนลุกลามกลายเป็นการต่อสู้ทางการเมือง ที่ใช้กำลังและอาวุธเป็นกลไกในการต่อสู้ระหว่างตัวอำนาจทั้งสอง อันนำมาซึ่งความสูญเสียทั้งกำลังคนและทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก การต่อสู้ที่รุนแรงในลักษณะดังกล่าวนี้ เคยเกิดมาแล้วในประวัติศาสตร์ถึง 2 ครั้ง คือ วิกฤติการณ์ 14 ตุลาคม 2516 และ 6 ตุลาคม 25198 ซึ่งมีระยะเวลาห่างจากเหตุการณ์ในเดือนพฤษภาคมนี้ถึง 16 ปี

2.1.1 เหตุการณ์ที่ทำให้คนทำงานบางคนเกิดความกดดันกับตนเอง แต่ก็ไม่สามารถเสนอข่าวได้ตามความต้องการของตนเอง เนื่องจากสภาพสังคมของกรมประชาสัมพันธ์ที่คนทำงานส่วนใหญ่ยังมีความคิดแบบเดิมในการเสนอข่าว

สำหรับผู้ปฏิบัติงานข่าวในสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย กลับมีความรู้สึกกับสถานการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 ในระดับที่แตกต่างกันออกไป ในส่วนของผู้บริหารระดับสูงซึ่งเคยมีประสบการณ์ในเหตุการณ์วิกฤตจนถึงระดับรุนแรง เช่นที่ผ่านมานี้แล้ว จึงทำให้ทราบว่าควรปฏิบัติอย่างไรในสถานการณ์ของตน ประกอบกับในระหว่างที่เกิดเหตุการณ์ก็ไม่ได้เกี่ยวข้องกับตัดสินใจในการเสนอข่าวของผู้ปฏิบัติงานมากนัก ความรู้สึกกดดันจึงแตกต่างกับผู้ตัดสินใจในขณะปฏิบัติงานท่านหนึ่งซึ่งถูกเชิญเข้าไปในกองบัญชาการทหารสูงสุด ในกองกำลังรักษาพระนครพร้อมกับอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อพิจารณาร่างข่าวหรือประกาศต่าง ๆ ที่จะเผยแพร่ให้ประชาชน "...เข้าไปร่วมรับรู้ด้วย โดยที่เราไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับใคร ๆ ทางที่ดีก็เข้าไปนั่งเฉย ๆ ผมก็นั่งข้างหลัง ก็รับคำสั่งว่าให้ถ่ายทอดข่าวจากทีวี" (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 4 กุมภาพันธ์ 2536) ผลที่เกิดขึ้นกับความรู้สึกของผู้ปฏิบัติงานท่านนั้นคือ ความรู้สึกกดดันกับตนเอง

"...รู้สึกกดดันกับตนเอง ตั้งแต่ที่ไปเห็นเหตุการณ์ตรงนั้น ไร้ออนคำสั่งหรืออะไร ไม่ค่อยมีความกดดันเท่าไร เพราะรู้ว่ามันต้องเป็นอย่างนี้ พอไปเจอในข้อเท็จจริง คือเข้าไปอยู่ในเหตุการณ์ แล้วก็ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติ คือความกดดัน ทำไม่ต้องทำถึงขนาดนี้ ทำไม่ต้องเป็นขนาดนี้ด้วย ภาพที่เกิดขึ้นจะวิตติเสียหายไปแค่ไหน ทำไม่ต้องทำถึงขนาดนี้ ไม่มีทางเลือกแล้วหรือ ถึงทำอย่างนี้..." (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 4 กุมภาพันธ์ 2536)

อย่างไรก็ตาม ความรู้สึกกดดันที่เกิดขึ้นเนื่องจากมีโอกาสได้รับรู้เหตุการณ์จากห้องกองบัญชาการ ก็เป็นเพียงแค่ความกดดันกับตนเองเท่านั้น แต่ตามหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานข่าว กรมประชาสัมพันธ์แล้ว ไม่สามารถทำอะไรได้ ด้วยสภาพสังคมภายในกรมประชาสัมพันธ์เอง

"...แต่ความกดดันในหน้าที่ คือก็รู้สภาพทำอะไรไม่ได้ สมมติว่าผมจะทำรายงานข่าวทุกช่วง เอาข้อเท็จจริงมาแจ้ง พอเปลี่ยนเวร เขาก็ไม่ทำ จะทำอย่างไร เพราะฉะนั้นผมที่อยู่ในกลุ่มของคนสังคม ถ้าสังคมเปลี่ยนแปลง ระบบจะพัฒนาโดยตัวมันเอง..." (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 4 กุมภาพันธ์ 2536)

ในส่วนของผู้เรียบเรียงข่าวนั้น มีความรู้สึกร่วมในเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 น้อยมากจนไม่มีความกดดันใด ๆ ต่อการปฏิบัติงานข่าว ทั้งนี้เป็นเพราะมีส่วนร่วมในเหตุการณ์น้อยกว่าวิกฤติการณ์เดือนตุลาคมในอดีต เนื่องจากได้ย้ายสถานที่ทำงานข่าว จากถนนราชดำเนินมาที่ถนนวิภาวดีรังสิต อีกทั้งไม่ได้รับแจ้งข่าวความเคลื่อนไหวจากผู้สื่อข่าวอย่างต่อเนื่อง และได้รับข่าวสารเฉพาะจุด ประกอบกับผู้บริหารระดับสูงมิได้ให้นโยบายในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน โดยปล่อยให้ผู้ปฏิบัติงานเป็นผู้ตัดสินใจเอง ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงทำให้ผู้ปฏิบัติงานต้องเพิ่มความระมัดระวังมาก มิให้ข่าวที่ถูกลำเสนอไปนั้นส่งผลกระทบต่อรัฐบาล

"...มันก็รู้สึกไม่เห็นด้วยเหมือนกันที่มันมีเหตุการณ์ที่ต้องเอารถเอาอะไรออกมา แต่ความรู้สึกในเหตุการณ์เดือนพฤษภาคมนี้ น้อยมากกว่าเมื่อตุลาคมเป็น 100 เท่าเลย ... แรงกดดันในการเสนอข่าวเดือนพฤษภาคมนี้ไม่มีเลย แต่ในเดือนตุลาคมมีเยอะเลย ไม่ได้ออกเลย ส่วนในเดือนพฤษภาคมนี้ออกได้หมด แล้วเราก็ไม่มีใครจะปรึกษาด้วย เราอยากให้ผู้ใหญ่มาอยู่ด้วย เราก็อยากให้เขาให้คำปรึกษาเรา เพราะถ้าเราออกมันเป็นความ เป็นความตายของเราเหมือนกัน ถ้าเราออกในแง่ที่ทมิฬลง ทำให้เกิดรุนแรงอะไร ... ไม่ใช่ว่าตัดสินใจจะไม่ออกเลย มันไม่มีจะออกด้วย คือถ้าผู้ใหญ่มาดูแล เขาอาจจะสั่งผู้สื่อข่าวให้ไปทำโน่นทำนี่ใช้ไหม..." (สัมภาษณ์ผู้เรียบเรียงข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 19 มกราคม 2536)

นอกจากนี้แล้วยังมีความคิดเห็นและความรู้สึกที่แตกต่างจากที่กล่าวมาแล้ว โดยมองว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นเกิดจากผู้ที่ไม่ปรารถนาดี และต้องการให้เกิดความแตกแยกกันขึ้น การนำเสนอข่าวจึงต้องระวังมิให้ตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มบุคคลดังกล่าว ดังนั้นจึงไม่มีความรู้สึกกดดันกับสถานการณ์และกับตัวเอง มากไปกว่ามุ่งเน้นเสนอข่าวที่ไม่ให้เกิดภาพความแตกแยก และความไม่สามัคคีของชนในชาติ

"...บอกว่าใครที่ทำข่าวอยู่บริเวณนั้นทั้งหมดให้กลับเข้ามาให้หมด คือมันไม่มีประโยชน์อะไรที่เอาชีวิตของนักข่าวไปเสี่ยงที่นั้น ... เราจะไม่เสนอให้ประชาชนตกใจ ต้องพิจารณาหลายด้านว่านโยบายรัฐบาลต้องการให้เราเสนอท่าทีอะไรออกมา เราพูดออกมาก็เหมือนรัฐบาลพูด เสียงของรัฐบาลจะออกมาทางเรา ก็ต้องรอดูท่าทีว่ารัฐบาลจะเอาอย่างไร ... ข่าวการประท้วงนี้ถ้ารายงานตลอดเวลา มันจะเป็นลักษณะชั่วๆได้ ..." (สัมภาษณ์ผู้เรียบเรียงข่าว และตรวจข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 18 มกราคม 2536)

อย่างไรก็ตาม ก็ปรากฏว่ามีผู้สื่อข่าวกรมประชาสัมพันธ์ที่เข้าร่วมในการชุมนุมทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม 2535 มาโดยตลอด และรายงานเหตุการณ์ให้ทางกองบรรณาธิการ โดยเฉพาะฝ่ายข่าวประกอบเสียง ทราบเป็นระยะ ๆ โดยความรู้สึกส่วนตัวแล้ว รู้สึกกดดันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ไม่ได้รู้สึกขัดแย้ง หรือมีความกดดันในการปฏิบัติงาน เพราะถือเสมือนว่าเป็นผู้ที่อยู่ในเหตุการณ์คนหนึ่ง และรายงานความเคลื่อนไหวให้กับคนในกองบรรณาธิการบางส่วนให้ทราบเท่านั้น "... รู้สึกสนุกที่ได้ทำอะไรไป ที่ได้บอกให้ข้างในได้รู้ความจริง รู้สึกดีใจที่ได้บอกเขาว่าอย่างนั้นะ ไม่ใช่อย่างที่ฟังมานะ... แล้วตอนนั้นไม่ได้คิดว่าตนเองเป็นนักข่าวมากกว่าเป็นผู้ร่วมกิจกรรม ... มีความรู้สึกว่าเป็นประชาชนที่ต้องต่อสู้เพื่อที่จะได้มาซึ่งสิทธิในส่วนที่รายงาน เข้านั้นก็ไม่ได้แน่ใจว่าที่เราพูดจะได้นำเสนอหรือเปล่า แต่ก็ไม่มีรู้สึกอะไร เพราะรู้ว่ามันเป็นอย่างนั้น..." (สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 19 มกราคม 2536)

เห็นได้ว่าจากเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองที่รุนแรงในเดือนพฤษภาคม 2535 ถือเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงานข่าวกรมประชาสัมพันธ์บางคนเกิดความรู้สึกกดดันกับตนเองหรือกับสถานการณ์บ้าง ในการที่ไม่สามารถเสนอข่าวได้ตามที่ได้รับรู้ แต่ก็ เป็นความกดดันที่ไม่สามารถก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงของแนวทางในการนำเสนอข่าวได้ เนื่องจากกฎเกณฑ์ของสังคมกรมประชาสัมพันธ์โดยรวม ที่ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ในขณะที่บางคนก็ยังมีแนวคิดแบบเดิม ๆ ที่กรมประชาสัมพันธ์คือกระบอกเสียงอันชอบธรรมของรัฐบาล

2.1.2 แม้ว่าจะบุคลากรข่าวสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น จะมีอิสระในการเสนอข่าวมากกว่ากรมประชาสัมพันธ์ แต่ก็เกิดความรู้สึกกดดันกับการเสนอข่าวอย่างเป็นทางการ และระวังมิให้ถูกปิดสถานีไปพร้อม ๆ กันในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้งกันสูง

สำหรับความรู้สึกกดดันจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม 2535 ของบุคลากรสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น อาจกล่าวได้ว่ามีมากในบุคลากรข่าวทุกระดับ นับจากผู้บริหารระดับสูงที่ได้เข้าร่วมในการชุมนุมประท้วงด้วยตนเอง และส่งข่าวให้ทางกอง บก. ทราบเป็นระยะ ๆ บุคคลในกอง บก. ซึ่งรับรู้เหตุการณ์ความเคลื่อนไหวตลอดจากผู้สื่อข่าวที่อยู่ในสถานการณ์จริง จากสื่อมวลชนแขนงอื่น และจากแหล่งข่าวภายในที่ตรวจสอบข่าวด้วยกันอย่างสม่ำเสมอ

ถึงแม้ว่าผู้บริหารระดับสูงจะร่วมในการชุมนุมประท้วงที่เกิดขึ้น ด้วยความรู้สึกส่วนตัวที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลของพลเอกสุจินดา คราประยูร แต่ในการนำเสนอข่าวของสำนักข่าวไอเอ็นเอ็นนั้น ผู้บริหารของไอเอ็นเอ็นท่านนี้ก็ยังยืนยันว่า "ไอเอ็นเอ็นเป็นกลาง เป็นกลางในที่นี้หมายความว่า รายงานให้เป็นจริงที่สุด เสนอทุกข่าวที่ผู้สื่อข่าวเสนอมา คุณสุจินดาพูดก็ต้องเสนอไป อย่างไรก็ต้องฟังความคิดเห็นของเขา" (สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 7 มกราคม 2536) ดังนั้นการที่ได้ออกไปอยู่ในสถานการณ์จริง แม้จะเกิดความรู้สึกกดดัน และเลือกที่จะอยู่ทางฝ่ายผู้ประท้วง แต่ก็ได้ให้สัมภาษณ์ในการตัดสินใจเสนอข่าวของบุคลากรในกอง บก. ว่า "ให้พิจารณาข่าวดี ๆ อย่าให้นำไปสู่การปะทะ ต้องตระหนักอย่างนี้ อย่าเอาความมันของตัวเองคือพยายามเสนอข่าวทุกด้าน และระมัดระวังอย่าให้บ้านเมืองเสียหาย" (สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 7 มกราคม 2536)

ส่วนผู้ตัดสินใจขณะปฏิบัติงานของสำนักข่าวไอเอ็นเอ็นนั้น เป็นผู้ที่มีความกดดันกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นมาก และความกดดันนั้นส่งผลถึงการตัดสินใจนำเสนอข่าวด้วย โดยเป็นความรู้สึกขัดแย้งภายใน ที่ทำให้ไม่สามารถจะเสนอข่าวต่อไปได้

"...บางทีมันมีความรู้สึกส่วนตัวมาบังหน้า ที่ทำให้เราต้องหยุด โดยมีความรู้สึกที่ทำไมไม่หยุดกันสักที ทำไมต้องฆ่ากันถึงขนาดนี้ ทำไมเหตุการณ์นี้เราเป็นสื่อ เรามีอำนาจที่จะบอกให้คนทั้ง 2 ฝ่ายได้ยิน เราสามารถทำได้แค่นี้หรือ เราได้แต่บอกว่าเท่านั้นเองว่าเกิดอะไร ก็เลยหยุด เพราะเราจะไม่เป็นกลางอีกแล้ว..." (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 15 มกราคม 2536)

อย่างไรก็ตาม หัวหน้าข่าว ผู้เรียบเรียงข่าวบางคน ถึงแม้ว่าจะเกิดความกดดันกับสถานการณ์ แต่ก็ยังคงเสนอข่าวอย่างระมัดระวัง ให้ความสำคัญแก่ขงธรรมเนียมมากที่สุด โดยเสนอ

อย่างรอบด้าน และอย่างกว้าง ๆ ในบางเรื่องที่ไม่สามารถเจาะลึกได้ ทั้งนี้เพื่อที่จะไม่ให้ถูกตัด
ข่าว และยังคงเสนอข่าวได้อย่างต่อเนื่องเป็นระยะ ๆ เนื่องจากสถานการณ์ของสื่อวิทยุในขณะนั้น
มีอยู่เพียงไม่กี่สถานีที่ยังคงเสนอข่าวได้ตามปกติ อาจกล่าวได้ว่าเป็นเส้านักข่าวเอกชน หนึ่งใน
จำนวนน้อยที่ยังไม่ถูกปิดสถานี ดังนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาสถานภาพนี้ไว้

สำหรับความรู้สึกของผู้สื่อข่าวแล้ว จะมีความกดดันกับสถานการณ์รุนแรง
มากกว่าบุคคลอื่นในกองบรรณาธิการ เพราะเป็นผู้รายงานจากพื้นที่จากผู้สื่อข่าวในช่วงเหตุการณ์
วิกฤติ เพราะอาจทำให้สูญเสียความเป็นกลางของสื่อได้ ทั้งนี้เป็นหน้าที่ของกอง บก. จะเป็นผู้
ตัดเกลารายการ และสรุปสถานการณ์เพียงสั้น ๆ นำเสนอต่อไป

สถานการณ์ที่รุนแรงยิ่งขึ้นในช่วงนั้นก่อให้เกิดความกดดันต่อบุคลากรข้างมาก
น้อยต่างกันตามแต่ประสบการณ์ และความใกล้ชิดต่อเหตุการณ์ แต่เงื่อนไขนี้มีผลน้อยมากต่อลักษณะ
ของข่าวที่ถูกนำเสนอ อันเนื่องจากปัจจัยภายในและเงื่อนไขที่จะนำเสนอต่อไป รวมถึงแนวคิดใน
การทำงานด้วย

2.2 คำสั่ง และวิถีปฏิบัติของผู้มีอำนาจ

2.2.1 แม้ไม่มีคำสั่งจากฝ่ายรัฐบาลที่บุคลากรข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์
สามารถยืนยันได้ทุกคน แต่ทุกคนก็ทำงานตามที่เคยปฏิบัติในฐานะที่เป็นกระบอกเสียงของรัฐบาล

ตามที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นบ้างแล้ว เกี่ยวกับคำสั่งของผู้มีอำนาจในเหตุการณ์
ความขัดแย้งทางการเมืองในเดือนพฤษภาคม 2535 ที่ได้สั่งมายังผู้ปฏิบัติงานระดับต่าง ๆ ใน
องค์กรข่าวสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ดังนั้นจึงขอพูดถึงแต่เพียงสั้น ๆ ว่าสำหรับองค์กรข่าวแห่งนี้
แล้ว เจ้าของสถานีคือรัฐบาล และผู้บังคับบัญชาคือ นายกรัฐมนตรี หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง ตามลำดับ
ชั้นที่รับผิดชอบ และจากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา ปรากฏว่ารัฐบาลจะใช้คำสั่งปฏิบัติต่อบุคลากรใน
องค์กรข่าววิทยุแห่งประเทศไทยมาโดยตลอด ยามเมื่อเกิดเหตุวิกฤต

"... จาก 20 ปี ที่ผมอยู่กับหน่วยงานสื่อของรัฐบาลนี้ ไม่เคยเห็นมีรัฐบาล
ใดทำหรือใจกว้างอย่างที่พูดเลย ใครที่ขึ้นมาเถลิงอำนาจ คน ๆ นั้นจะปฏิบัติกับสื่อของรัฐตามใจ
ตนเองเสมอ ... สิ่งผ่านมาเลย ผ่านมาตามขั้นตอน สิ่งมาตามลำดับชั้นมาจนถึงเรา..." (สัมภาษณ์
หัวหน้าข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 4 กุมภาพันธ์ 2536)

แต่สำหรับเหตุการณ์ความขัดแย้งในเดือนพฤษภาคม 2535 ที่ผ่านมามีปรากฏว่า
ผู้บริหารระดับสูงได้กล่าวยืนยันว่า "... ไม่มีคำสั่งใด ๆ จากรัฐบาลเลย หัวตัวรัฐบาลไม่เจอ..."

(สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง กรมประชาสัมพันธ์, 7 มกราคม 2536) แต่กลับมีหนังสือราชการสั่ง มาที่กรมประชาสัมพันธ์ ใจความว่า ขอความร่วมมือออกอากาศข่าวที่มาจากกองกำลังรักษาพระนคร ในขณะที่ผู้ตัดสินใจในขณะปฏิบัติงานได้กล่าวว่า มีคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเป็นลายลักษณ์อักษร จาก อธิบดีมาถึงผู้อำนวยการ และส่งต่อมายังผู้ปฏิบัติงานในระดับสูง ใจความว่า ให้ตรวจพิจารณาข่าว อย่างถี่ถ้วน เพื่อจะได้ไม่นำมาซึ่งความรุนแรงจากการยั่วยุ และไม่ให้เกิดความแตกแยก เสียหาย มากกว่าที่เป็นอยู่ รวมถึงให้คอยติดตามข่าวทุกระยะด้วย

จากนั้นก็จะมีคำสั่งเป็นวาจา ในระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน ซึ่งก็เป็นที่รู้กัน ว่าเกิดอะไรขึ้น และในฐานะข้าราชการ องค์กรข่าวของรัฐบาลจะต้องปฏิบัติกันอย่างไร ภายใต้ คำสั่งกว้าง ๆ ด้วยวาจา เกี่ยวกับการใช้วิจารณญาณในการนำเสนอข่าว และสำหรับผู้ปฏิบัติงาน บางคนแล้ว กลับไม่ได้รับคำสั่งใด ๆ ทั้งด้วยลายลักษณ์อักษรและวาจา แต่ทำหน้าที่เรียบเรียง และนำเสนอข่าวไปตามความเคยชินที่เคยปฏิบัติ ซึ่งหมายถึงการเลือกฝ่ายรัฐบาลหรือทหารว่าเป็น พวกหรือฝ่ายเดียวกับตน

"...เขาไม่สั่ง เราก็รู้อยู่แล้วว่าเขาจะต้องประกาศออกมา เราก็ทำข่าว ตามปกติ ข่าวของเราก็ถามถึงการชุมนุมประท้วง ถึงการแก้ปัญหา เราก็ตามมาตลอด สรุปลงแล้วก็ ไม่ได้ปิดกั้นอะไร ส่วนมากเราเล่าข่าวที่มีคนรับผิดชอบ มีคนพูด คนบอก ... เหตุการณ์ครั้งนี้ไม่มี การปิด ปลอ่ยให้ออกข่าวได้ เขากับเราเป็นพวกเดียวกัน เขาก็ประสานงานกับเรา เขามีทหาร ของเขาที่จะประสานงานกับเรา ทหารก็เป็นรัฐบาลด้วย..." (สัมภาษณ์ผู้เรียบเรียงข่าว กรม ประชาสัมพันธ์, 18 มกราคม 2536)

อาจกล่าวได้ว่า การที่สถานีวิทยุแห่งประเทศไทยนำเสนอข่าวเช่นที่ได้กล่าว ไว้ในตอนหนึ่งนั้น มิใช่เงื่อนไขที่เกิดจากคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเป็นสำคัญ เพราะปรากฏว่าไม่มี การสั่งการอย่างกว้างขวาง สั่งการโดยลายลักษณ์อักษรในหมู่คนไม่ก่กลุ่มเท่านั้น จากนั้นก็เป็นคำสั่ง ด้วยวาจาบ้าง หรือไม่ได้รับคำสั่งใด ๆ เลยบ้าง และอีกประการหนึ่งที่กล่าวได้ตอนต้นแล้ว คือ ผู้บังคับบัญชาจะไม่อยู่ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของลูกน้องเลย จึงเป็นหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานในขณะ นั้นที่จะตัดสินใจดำเนินการเอง

ส่วนคำสั่งของเจ้าของสถานีคือ รัฐบาล ก็ไม่มีปรากฏว่าได้ออกเป็นคำสั่ง เว้นแต่หนังสือขอความร่วมมือจากกองกำลังรักษาพระนคร ในการออกประกาศต่าง ๆ ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่ไม่เกี่ยวข้องกับกรปฏิบัติงานข่าวที่เสนอตามปกติขององค์กร โดยสรุป แล้ว คำสั่งจากผู้บังคับบัญชาและรัฐบาลมิใช่เงื่อนไขสำคัญที่ทำให้ต้องออกข่าวในลักษณะที่ปรากฏ

2.2.2 แม้นวิถีปฏิบัติของผู้มีอำนาจกับเจ้าหน้าที่กรมประชาสัมพันธ์บางท่าน ทำให้เกิดความกดดันต่อจิตสำนึกในการทำงานข่าว แต่ก็เลือกที่จะปฏิบัติตามที่เคยนำเสนอด้วย เป็น สิ่งที่จะไม่ส่งผลกระทบต่อสถานภาพข้าราชการ และด้วยยังเกรงต่ออำนาจแฝง

สำหรับวิถีปฏิบัติจากกลุ่มผู้มีอำนาจควบคุมสถานการณ์ในขณะนั้น คือกองกำลัง รักษาพระนคร และผู้อำนวยการรักษาความสงบแห่งพระนคร ได้มีการเชิญตัวอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ไปยังกองบัญชาการกองกำลังรักษาพระนคร ทั้งนี้เพื่อ "เรียกให้ไปดูข่าว คุณจะว่าอย่างไร ในฐานะ ที่เขาจะต้องส่งมาออกในวิทยุประเทศไทย" (สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง กรมประชาสัมพันธ์, 7 มกราคม 2536)

ในการปฏิบัติดังกล่าว ก่อให้เกิดความกดดันในการปฏิบัติงานแก่ผู้ตัดสินใจใน การปฏิบัติงาน ท่านหนึ่งซึ่งร่วมเดินทางไปยังกองบัญชาการกองกำลังรักษาพระนครกับอธิบดีกรม ประชาสัมพันธ์ด้วย

"...ความรู้สึก แบบตกใจมาก ที่เขาทำกันอย่างนั้น เพราะว่าเขารบ เขา ไม่ได้ปราบจลาจล เขาวางแผนการรบกัน ... ทำให้เราสองคน ทั้งอธิบดี ทั้งลูกน้องตกใจ ก็กลัว ทำไมเขาจึงต้องทำกันขนาดนี้ ก็เลยมหาทางหลบออกมา ต้องใช้คำว่าหาทางหลบออกมา เพราะเห็น แล้วตกใจ ..." (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 4 กุมภาพันธ์ 2536)

อย่างไรก็ตาม วิถีปฏิบัติในลักษณะนี้ได้สร้างความกดดันกับบุคคลเพียงคนเดียว อันเป็นความกดดันกับตนเอง แต่ไม่ส่งผลกระทบต่อใด ๆ ต่อการนำเสนอข่าวขององค์กรได้ ทั้งนี้ เพราะเขาไม่สามารถนำเสนอข่าวตามความต้องการของตนเอง ตามจิตสำนึกที่มีอยู่ได้ โดย ปราศจากความร่วมมือจากบุคลากรในองค์กร อีกทั้งสถานภาพที่ดำรงอยู่คือเป็นข้าราชการ ที่จะต้องปฏิบัติตามนโยบายของรัฐบาลเป็นสำคัญ และในยามวิกฤตินั้น สิ่งที่ต้องปฏิบัติตามอย่างระมัดระวัง คือ คำสั่งจากรัฐบาล

"...ในความคิดเห็นส่วนตัว ผมจะนำเสนอเหตุการณ์รายงาน โดยให้ผู้สื่อข่าว รายงานจากพื้นที่จริง แต่จะต้องไม่มีคำยั่วยุ่ว่าทหารเช่นฆ่าหรือใช้กำลัง เพราะเลียงได้ ... การเสนอข่าวรายงานอย่างต่อเนื่อง อิงกับข้อเท็จจริงก็จะลดตึกรังมาได้ แต่ในความเป็นจริงทำ ไม่ได้ก็คือ ตัดเลย ไม่เอาเลย ดีกว่าอย่าเลียง เพราะตอนนั้นพลเอกสุจินดา ยังเป็นนายกอยู่ จะไม่พอใจ เอาก็ได้ เขา (คนทำงานข่าว) คิดไปอย่างนั้น ..." (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 4 กุมภาพันธ์ 2536)

นอกจากนี้ วิถีปฏิบัติอีกประการหนึ่งซึ่งจากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา จนถึงเหตุการณ์ครั้งล่าสุดที่เกิดขึ้นในเดือนพฤษภาคม จะปรากฏว่า มีกลุ่มทหารจำนวนหนึ่งได้เข้ามาควบคุมสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยตามจุดต่าง ๆ และปฏิบัติการที่ทำให้คนทำข่าววิทยุ กรมประชาสัมพันธ์ เกิดความหวาดกลัว และมีทัศนคติที่เกิดความกลัวอยู่

"...พวกเขาเคยเอาปืนมาจ่อให้อ่านประกาศ คนก็ร้องไห้ไป อ่านไป เราก็เลยมีระบบปิดกั้นอย่างแต่ก่อนประตูเปิดได้ง่าย ก็ทำประตูแบบต้องใช้รหัส ทำให้ประตูเล็ก ๆ หน่อย เขาหาไม่รู้ไม่ว่า เอารถถังมาคั้นเคี้ยวพังประตูเข้ามาได้ ตอน รสช. เขาก็สำรวจล่วงหน้าเหมือนกัน แล้วเรารู้ตัวล่วงหน้า เราต้องปิดกั้น เขาก็เลยไปใช้วิทยุทหารเป็นแม่ข่าย แต่เขายึดเราแล้วเขาก็ตัดเครื่องมือสื่อสารเราทิ้ง..." (สัมภาษณ์ผู้เรียบเรียงเรื่องข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 18 มกราคม 2536)

อย่างไรก็ตาม ในช่วงเหตุการณ์เดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา ก็มีทหารมาคุมตามจุดต่าง ๆ เช่นเดียวกัน แต่ที่ว่าแตกต่างจากอดีตมาก "มีทหารมาเคี้ยวเคี้ยว มีรถอยู่คันเดียว ทหารเขาเอาบังเกอร์มาตั้งไม่กี่คน มีมานั่งอยู่ 2 คนที่เห็น" (สัมภาษณ์ผู้เรียบเรียงเรื่องข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 19 มกราคม 2536)

แม้การส่งทหารมาควบคุมวิทยุ กรมประชาสัมพันธ์ จะไม่เข้มงวดเช่นแต่ก่อน แต่ทัศนคติของผู้บังคับบัญชาระดับสูงสุด ที่มีต่อกลุ่มผู้มีอำนาจ ควบคุมสถานการณ์ ยังคงประทับอยู่ในใจ และมองผู้ควบคุมสถานการณ์ว่า "มีอำนาจแฝงมาบังคับ อำนาจแฝงนี้คือ ทหาร" (สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง กรมประชาสัมพันธ์, 7 มกราคม 2536)

กล่าวโดยสรุปแล้ว กลุ่มผู้มีอำนาจเหตุการณ์เดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา ปฏิบัติต่อเจ้าหน้าที่กรมประชาสัมพันธ์ตามปกติ คือ สั่งกำลังทหารมาคุม การเรียกปรึกษากับเจ้าหน้าที่ระดับสูง และคำสั่งเชิงขอร้องให้ประกาศตามเอกสารราชการ อาจกล่าวได้ว่า การปฏิบัติในครั้งนั้นแตกต่างไปจากเดิม คือ ลดความเข้มงวดในการควบคุมสถานีที่ราชการ ไม่มีคำสั่งโดยตรงจากผู้มีอำนาจให้เลิกนำเสนอข่าว หรือให้เสนอแต่ข่าวฝ่ายรัฐบาล แต่สำหรับบุคลากรองค์กรข่าววิทยุ กรมประชาสัมพันธ์บางคน ความเคลื่อนไหวเหล่านี้ ทำให้เกิดความหวาดกลัวอยู่บ้าง ด้วยอาจส่งผลกระทบต่อสถานภาพ และสวัสดิภาพของตนต่อไป จึงถือเป็นเงื่อนไขสำคัญในการตัดสินใจเสนอข่าวแต่เพียงฝ่ายเดียว คือ ทหารและรัฐบาล

"...ช่วงแรก เขาก็พยายามกำหนดทิศทางของเราเหมือนกัน แต่ช่วงหลังก็ คงจะเป็นยุทธวิธีในการคุยกับฝ่ายเขาเหมือนกัน โดยว่าสิ่งที่เขาคิดนั้นเป็นการโฆษณาชวนเชื่อ ไม่ใช่ ชาว... ใช้ความสามารถของเราคุยกับระดับคนนำในกองทัพ บางที่เราทะเลาะกับระดับล่างหัวหน้าสถานี มันก็เป็นเกมส์ เจ้านายเขาสั่งมา ชาวนี้ออกไม่ได้ ...ถ้าเกิดเราไปคุยกับเขา ไปทะเลาะกับเขาไม่ได้ ถ้าไปคุยที่ที่เหนือกว่านั้น ไปบอกลูกน้องที่ไม่ให้ผมออกชวานี้ รู้หรือเปล่า ไอ้ความที่เขาตื่นตัว เอ้า ! ไม่รู้เรื่องเลย เขาสั่งอย่างนี้เธอ เอ้อ ! ออกได้ ออกได้ เตี่ยฯ ผมโทรไปบอกให้ มันเป็นเรื่องทางเทคนิค" (สัมภาษณ์ หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 15 มกราคม 2536)

จากเงื่อนไขของคำสั่งเจ้าหน้าที่ทหาร ซึ่งเป็นการควบคุมโดยปริยายของ เจ้าของสถานี และฝ่ายทหารทำให้สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น ต้องเสนอข่าวให้เบาลงกว่าเดิม โดยมี การต่อรอง ภายหลังที่เกิดการปะทะกันแล้วว่า "ไม่ให้เสนอจำนวนผู้ที่เสียชีวิต ไม่ให้เสนอชื่อพลตรีจำลอง ศรีเมือง ผู้นำในการชุมนุม ห้ามบอกจำนวนคนที่มาชุมนุม ห้ามบอกเส้นทางที่ประชาชนจะ เข้ามายังจุดที่ทหารคุมกำลังอยู่ ซึ่งในบางข้อก็ได้รับการสนองตอบจากสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น แต่ใน บางข้อก็ถูกปฏิเสธ เช่น การไม่ให้เอ่ยชื่อพลตรีจำลอง ศรีเมือง "...เขาขอมาไม่ให้เอ่ยชื่อ เรา บอกไม่ได้ ไม่เอ่ยชื่อ แล้วจะบอกอย่างไร จะให้บอกว่าผู้นำพรรคการเมืองที่ตัดผมทรงหัวเกรียน ถือศีลกินเจ ไม่ให้บอกเราก็จะเขียนอย่างนี้ ก็จบกันไปเรื่องนี้..." (สัมภาษณ์ หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 16 มกราคม 2536)

อย่างไรก็ตาม สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น ก็เป็นสถานีของทหารเพียงสถานีเดียว ที่สามารถเสนอข่าวได้ทั้งสองฝ่าย คือ ฝ่ายรัฐบาล และประชาชนที่ชุมนุมประท้วง รวมถึงเสนอ อย่างต่อเนื่อง โดยไม่ถูกตรวจสอบก่อนจากทางเจ้าหน้าที่ทหาร และไม่ถูกบังคับไม่ให้เสนอข่าวเลย ทั้งนี้เพื่อสรุปได้ด้วยเหตุผลแรก คือ เพราะการเจรจาต่อรองของสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น กับทาง เจ้าหน้าที่ทหารระดับสูง

"...เราจะคุยในลักษณะเชิงจิตวิทยา คุณเป็นวิทยุทหารสถานีเดียว ที่ไม่ถูก โจมตีจากสื่อมวลชน เพื่อความเป็นกลางของข่าววิทยุ ถ้าผมเป็นนาย ผมจะภูมิใจ เขาบอกจริง ไร่ เขาขอรับในความเป็นกลาง..." (สัมภาษณ์ หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 15 มกราคม 2536)

"...เราก็บอกว่าดี การที่คุณทำแบบนี้เป็นสิ่งที่ดี มันเป็นเรื่องที่ดีที่คุณช่วยกัน รักษาบ้านเมือง มันเกิดสองด้าน มันคนละขั้วกัน..." (สัมภาษณ์ ผู้บริหารระดับสูง สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น)

เย็น, 7 มกราคม 2536)

เหตุผลประการต่อมา คือ ความกล้าได้กล้าเสียอย่างมีชั้นเชิงของสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น ที่ยอมถ้าจะถูกปิดสถานี เมื่อมีการตรวจสอบข่าวจากเจ้าหน้าที่ทหาร โดยไม่ยอมให้สื่อของตนถูกควบคุม ในขณะที่เด็วกันก็พยายามที่จะรักษาสถานภาพที่เป็นอยู่ โดยอาจมีการลดหย่อนให้บ้าง ตามสถานการณ์ เพื่อมิให้สถานีต้องถูกปิดลงไปจริง ๆ

"...แรงกดดันจากสถานการณ์ ต้องมีความระมัดระวังว่า เส้นระดับสูงที่เราจะข้ามไปได้มันแค่ตรงไหน ข้อจำกัดถึงจุดที่พิสัยขาดทันที ไอ้ที่เราไปขู่ไว้ว่า เราจะหยุดอะไรอย่างนั้นจริง ๆ แล้วมันไม่ใช่ นึกออกไหม แต่เรามาดูว่า เส้นแนวนี้จะได้แค่ตรงไหน ก็คือ ขาดตรงไหน... ถ้าเขายังทนได้ เราถึงขยับขึ้นไปเรื่อย ๆ จังหวะที่เขารุกมา เราอาจจะหยุดนิ่งสักพัก หนึ่งดูเขาต่อไปเรื่อย ๆ มันพูดทาก มันเป็นกลวิธี..." (สัมภาษณ์ หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 15 มกราคม 2536)

เหตุผลประการหนึ่งที่สำคัญ คือ การตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ทหารกองพลที่ 1 รักษาพระองค์เองด้วย เพราะความภูมิใจในการเสนอข่าวตรงนี้ ความใจกว้างหรือต้องการฟังฟังสื่อที่ไว้ใจได้ ทั้งนี้มาจากมุมมองของผู้ปฏิบัติงานข่าวสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น

"เขาไม่กล้าห้าม เขารู้ว่า เหลืออยู่หน่วยงานเดียว ที่พอจะฟังเขาเราได้ในภาพขงความเป็นจริง เขาเองก็ไม่มี ความมั่นใจในสื่อมวลชนอื่น ๆ เพราะตอนนั้น หนังสือพิมพ์หลายฉบับเลือกข้างแล้ว เขาต้องการจะเอากลุ่มระดับนำให้ตาย แต่เราไม่ได้มองอย่างนั้น เขารู้สึกว่า อาจจะเป็นสายใยอีกสายหนึ่งที่จะเจ็บปวดน้อยลง อะไรอย่างนี้..." (สัมภาษณ์ หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 15 มกราคม 2536)

"...ผมว่ามันเป็นความใจกว้างจริง ๆ ไม่ใช่พูดเล่นเลย..." (สัมภาษณ์ ผู้บริหารระดับสูง สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 7 มกราคม 2536)

"...มันเป็นหน้าตาของเขา ถ้าเขาปิด ก็เท่ากับเขาสลายหน้าตา สลายความภาคภูมิใจของเขาไป..." (สัมภาษณ์ ผู้เรียบเรียงข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 12 มกราคม, 2536)

ทั้งนี้อาจรวมถึง เหตุผลอีกประการหนึ่งคือ การพิสูจน์ตนเองของสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น ที่เสนอข่าวอย่างเที่ยงธรรมทั้งสองฝ่าย จนเจ้าหน้าที่ทหารยอมรับ "...อีกอย่างหนึ่ง เราพิสูจน์ให้เขาเห็นได้พอสมควรว่า เราไม่ได้ตั้งใจโจมตีใคร ในสิ่งที่มันเกิดขึ้น ถ้าเราทำให้เขาเชื่อถือได้ เขาก็จะไว้ใจเรา ว่าเราไม่เป็นเครื่องมือของอีกฝ่ายหนึ่งมาทำร้ายเขา จริง ๆ

แล้ว ทหารที่ไม่เลวร้าย" (สัมภาษณ์ หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 15 มกราคม 2536) แต่ทั้งนี้ทั้งนั้น ด้วยเหตุผลที่กล่าวมานั้น ไม่มีคำสั่ง หรือข้อตกลงใด ที่ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรเลย ด้วยเหตุผลโดยรวมที่ชกมากล่าวทั้งหมด จึงทำให้เจ้าของสถานียินยอมให้ สำนักข่าวไอเอ็นเอ็นเสนอข่าวต่อไปได้จนเหตุการณ์สงบ หรือแม้แต่การเสนอเกินเวลาในวันที่ 20 พฤษภาคม 2535 ถึงเหตุการณ์ชุมนุมที่ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง ตั้งแต่เที่ยงคืน ถึง 5.00 น. ในวันรุ่งขึ้น

นอกจากนี้แล้ว ในส่วนของผู้ใหญ่ของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ หนึ่งส่วนใหญ่ในสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น ก็ได้มีส่วนตรวจสอบการนำเสนอข่าวของสำนักข่าวไอเอ็นเอ็นด้วย แต่ไม่มีผลในการตัดสินใจนำเสนอข่าวอะไร "...เขาเรียกว่า ตรวจสอบแนวความคิดของเรามากกว่า เขาไม่เคยยุ่งเรื่องข่าว เว้นแต่ฟังแล้วมันสะอึกใจ จะโทร.มาถามว่า รายละเอียดเป็นอย่างไร แต่ไม่เคยบอกให้แก้ไข บอกให้ช่วย เขาจะไม่เคยมายุ่งเลย ค่อนข้างจะเป็นอิสระมาก" (สัมภาษณ์ หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 15 มกราคม 2536)

ในส่วนของผู้บังคับบัญชาหรือผู้ดูแลสูงสุด เรื่องการนำเสนอข่าวในขณะนั้น ก็มิได้มีส่วนในการกดดัน หรือมีอิทธิพลอะไรในการตัดสินใจทำงานของผู้ปฏิบัติงานข่าว แต่จะสั่งให้ระมัดระวังในการนำเสนอ โดยเป็นคำสั่งทางวาจา มิใช่เป็นคำสั่งโดยลายลักษณ์อักษรแต่อย่างใด

2.2.4 ไม่มีการเข้ามาควบคุมด้วยกองกำลัง สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น เช่นเดียวกับวิทยุกรมประชาสัมพันธ์

ในแง่ของวิธีการปฏิบัติของผู้มีอำนาจในขณะนั้น สำหรับสำนักข่าวไอเอ็นเอ็นแล้ว ไม่ปรากฏว่ามีกองกำลังทหารหรือมีปฏิบัติการใด ๆ จากกลุ่มผู้มีอำนาจ ที่ควบคุมสถานการณ์ในขณะนั้น เข้ามาเกี่ยวข้องกับการทำงานของบุคลากรข่าวสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น ดังนั้นเงื่อนไขข้อนี้ จึงมิใช่แรงกดดันที่มีผลใด ๆ ต่อการนำเสนอข่าวสาร หรือการตัดสินใจของบุคลากรของสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น ทั้งนี้ ทั้งในอดีต จวบจนมาถึงปัจจุบันในทางตรงกันข้าม ผู้ปฏิบัติงานได้กล่าวว่า "...เราค่อนข้างจะถูกเหตุการณ์มากกระทบค่อนข้างจะน้อย ไม่ว่าจะ เป็นปฏิบัติ หรืออะไรพวกนี้ เราจะได้ออกเสมอ..." (สัมภาษณ์ หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 15 มกราคม 2536)

2.3 ปัจจัยภายนอกด้านกฎ ระเบียบ และข้อปฏิบัติทางกฎหมาย

คำสั่งและระเบียบ ว่าด้วย การกระจายเสียงวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานขององค์กรข่าวที่สำคัญ ประกอบด้วย

(1) คำสั่งของคณะปฏิรูปการปกครองการแผ่นดิน ฉบับที่ 15 โดยเนื้อหาหลักของรายการข่าว ได้กำหนดให้สถานีวิทยุกระจายเสียงทุกแห่งในประเทศไทย ถ่ายทอดข่าวภาค 7.00 น., 12.30 น., 19.00 น. และ 20.00 น. จากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย รวมถึงรายการข่าวสำคัญทุกครั้ง ข่าวที่ออกอากาศต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ 8 ข้อ ที่กล่าวโดยรวมว่า ข่าวนำเสนอต้องเป็นประโยชน์ต่อชาติ ประชาชนโดยรวม ไม่ส่งเสริมลัทธิคอมมิวนิสต์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ต้องไม่เป็นข่าวเท็จ และที่สำคัญอันเกี่ยวข้องกับการเสนอข่าวในช่วงวิกฤต คือ ... ต้องไม่ทำให้ประชาชนเสียขวัญ เกิดการอลหม่าน ก่อให้เกิดความแตกแยก กระทบกระเทือนความมั่นคงของชาติ ... ต้องไม่เป็นข่าวที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีงามของประชาชน... (พิศิษฐ์ ชลาลาวัช, 2532: 270)

(2) ระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2518 ซึ่งได้แบ่งหมวดหมู่ออกเป็น 6 หมวด คือ

- คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ โดยมีนายกฯ เป็นประธานกรรมการ และอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์เป็นกรรมการ

- วัตถุประสงค์ของการส่งวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ โดยประการหลัก ๆ ที่สำคัญ คือส่งเสริมนโยบายและประโยชน์ส่วนรวมของชาติ ทั้งด้านการเมือง การทหาร เศรษฐกิจ และสังคม รวมถึงให้ประชาชนมีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจ หน้าที่หนึ่งของสื่อมวลชนคือ สื่อข่าวทั่วไป และข่าวจากรัฐบาล ไปสู่ประชาชน เพื่อให้เกิดความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจ หน้าที่หนึ่งของสื่อมวลชนคือ สื่อข่าวทั่วไป และข่าวจากรัฐบาล ไปสู่ประชาชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดและถูกต้องรวดเร็ว

- การจัดตั้งหรือย้ายสถานี

- การดำเนินกิจการสถานี

- หน้าที่ของเจ้าหน้าที่สถานี

การดำเนินรายการ โดยเฉพาะในรายการข่าวนั้นได้กล่าวไว้ว่า "...ทุกสถานีต้องไม่ออกอากาศในเรื่องที่ทำให้ประชาชนตระหนก เสียขวัญ เกิดความอลหม่น แตกแยก หรือกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงปลอดภัยของชาติ..." (พิศิษฐ์ ชลาลาวัช, 2532: 285)

รวมถึงจะต้องออกอากาศข่าวเตือนภัยของทางราชการที่ส่งมาเป็นระยะ ตามเวลาอันสมควรด้วย

(3) ระเบียบคณะกรรมการบริการวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ ว่าด้วยการทำข่าว หรือบทความออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงหรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2520 ได้กล่าวถึงการนำเสนอเนื้อหาข่าวที่สำคัญในข้อ 6 ใจความว่า ห้ามนำข่าว ข้อความ หรือบทความอันมาดัดแปลง ที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อบุคคล สถาบัน หน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง หรือนโยบายรัฐบาล ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ หรือก่อให้เกิดความแตกแยกความสามัคคีของคนในชาติ

อย่างไรก็ตาม จากการสัมภาษณ์ถึงปัจจัยด้านกฎ ระเบียบ ข้อบังคับขององค์กรข่าว อันมีผลต่อการนำเสนอ ปรากฏว่า เป็นปัจจัยที่ผู้ปฏิบัติงานคำนึงถึงน้อยมาก เมื่อเทียบกับปัจจัยอื่น "...กฎ ระเบียบ วินัย บอกว่าออกไม่ได้ เราก็ไม่ออก แต่บางรัฐบาลก็บอกว่าออกได้ แต่อย่าลงในรายละเอียด เราก็อาจจะออกอากาศ..." (สัมภาษณ์ หัวหน้าข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 20 มกราคม 2536) และ "...กฎ ระเบียบยังไม่เท่าไร แต่อำนาจแฝงนี้สำคัญ เพราะมันเป็นอันตรายกับชีวิตเรา..." (สัมภาษณ์ ผู้บริหารระดับสูง กรมประชาสัมพันธ์, 7 มกราคม 2536)

คำพูดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า กฎ ระเบียบที่กำหนดไว้นั้น เป็นเพียงข้อกำหนดกว้าง ๆ ในการทำงาน ข่าวที่มีลักษณะครอบคลุม แต่ในการปฏิบัติงานจริงนั้น ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจนำเสนอข่าวหนึ่ง ๆ มากกว่าคือ รัฐบาล และอำนาจแฝง

สำหรับกฎ ระเบียบ และข้อปฏิบัติทาง ก.ม. ที่มีสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น ต้องถือปฏิบัติเหมือนกับองค์กรข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ทุกประการแล้ว ยังเพิ่มกฎระเบียบสถานีวิทยุของทัพบกอีกบางประการ กล่าวคือ สถานีวิทยุของทัพบกทุกสถานี ต้องปฏิบัติตามระเบียบของทัพบก ว่าด้วยการควบคุมวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. 2507 ซึ่งระบุถึงการจัดรายการข่าวว่า

"รายการที่ต้องจัด ได้แก่ รายการข่าวของทางราชการ ข่าวอนุชนวิทยา รายการที่ควรจัด ได้แก่ รายการข่าวในประเทศ และข่าวต่างประเทศที่ประชาชนสนใจ รายการที่ควรเห็น ได้แก่ รายการข่าว ที่ทำให้ประชาชนตื่นตกใจ ข่าวลือ ข่าวที่ทำให้แตกสามัคคีระหว่างชนในชาติ (ชัยนันท์ สันติวาระ, 2533: 15-16)

นอกจากนี้ สถานีของกองทัพบกยังต้องปฏิบัติตามระเบียบของคณะกรรมการควบคุมวิทยุกระจายเสียง ซึ่งทำหน้าที่คล้าย กบว. ทหาร อันกำหนดให้ทุกสถานีของกองทัพบก จะ

ดังกล่าวมีเวลาออกอากาศประเภทข่าวสารร้อยละ 20 ของเวลาออกอากาศทั้งหมด และขอให้สถานี
รองกองทัพบกทุกสถานีถ่ายทอด รายการข่าวด่วน ซึ่งผลิตโดยศูนย์ผลิตรายการ และข่าวกองทัพบก
ในเวลา 11.00 น., 16.00 น. และ 18.00 น. ด้วย

ในแง่ของการปฏิบัติแล้ว บุคลากรข่าวสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น มีได้ยัดถุ
ระเบียบ และถือปฏิบัติตามกฎหมายเป็นหลักในการตัดสินใจสูงสุดของการนำเสนอข่าวสาร ทั้งใน
ยามปกติและยามวิกฤติ หากทว่าก็ต้องระวังในการนำเสนอข่าวที่จะทำให้ผู้ใหญ่ของกองทัพมีรับพิชชอบ
คุณแลสถานีข่าวได้รับผลกระทบกระเทือน จนอาจมีผลต่อตำแหน่งได้ เพราะถ้ามีข่าวนำเสนอ สร้าง
ผลกระทบต่อผู้ใหญ่ของกองทัพแล้ว ย่อมส่งผลถึงการพิจารณาสัมปทานข่าวที่จะต่อสัญญาไปต่อปี ของ
สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น กับทางกองพลที่ 1 รักษาพระองค์นั้นด้วย โดยอ้างถึงกฎระเบียบที่มีไว้กว้าง ๆ
ดังกล่าว "...ถ้าเกิดมีปัญหานี้ พวกเขามั่นสัมปทานข่าวปีต่อปี ถ้าเกิดเขาจะห้ามเรานั้นง่าย ก็เบรค
ทางคน ให้เวลาเรา..." (สัมภาษณ์ หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 15 มกราคม 2536)

3. พื้นฐานในการตัดสินใจขณะปฏิบัติงาน และความคิดในการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้น
นอกจากปัจจัยภายในและเงื่อนไขหรือปัจจัยภายนอก ตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว สิ่ง
ที่ต้องคำนึงร่วมด้วยในการพิจารณา เหตุผลที่ทำให้สององค์กรข่าวนำเสนอข่าวในลักษณะที่ปรากฏคือ
พื้นฐานในการตัดสินใจขณะปฏิบัติงาน โดยดูจากวิธีการทำงาน และความคิดของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน
ในเรื่องความเป็นกลาง จรรยาบรรณ จริยธรรม รวมไปถึงแนวคิดเบื้องต้นของการแก้ไขความ
ขัดแย้งทางกจรเมืองว่าสื่อวิทยุมีอิทธิพลและศักยภาพมากน้อยเพียงใด หรือไม่

3.1 วิธีการทำงานและความคิดในการปฏิบัติงานของบุคลากรของทั้งสององค์กร

3.1.1 วิธีการทำงานของบุคลากรข่าวกรมประชาสัมพันธ์จะสัมพันธ์กับ

นโยบายของรัฐบาล

สำหรับวิธีการทำงานคือ การเสนอข่าวของสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยนี้มี
วิถีทางที่แน่นอนและชัดเจน คือเสนอข่าวตามนโยบายของรัฐบาล และเมื่อเกิดเหตุการณ์ความขัดแย้ง
ก็จะปฏิบัติตามคำสั่งของผู้มีอำนาจตัดสินใจสูงสุดในองค์กร ซึ่งก็ต้องคอยรับฟัง คำสั่งจากผู้คณ
กรมประชาสัมพันธ์ในฝ่ายรัฐบาลอีกทีหนึ่ง อันเห็นได้ชัดเจนจากประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาขององค์กร
ข่าวกรมประชาสัมพันธ์ตามที่ได้กล่าวไว้แล้ว นอกจากนี้บุคลากรในองค์กรข่าวก็ยังถือเป็นข้าราชการ
ในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ต้องปฏิบัติตามกฎและระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด มิเช่นนั้นอาจ

ถูกสอบสวนและลงโทษทางวินัยได้ ซึ่งก็ปรากฏอยู่เนื่อง ๆ ว่าข้าราชการการเมืองจะมีอิทธิพลให้คุณและโทษต่อข้าราชการประจำในกรมประชาสัมพันธ์ได้

ดังนั้นแม้ในเหตุการณ์ทางการเมืองเดือนพฤษภาคม 2535 ที่ผ่านมาก็ไม่มีคำสั่งใด ๆ อันเป็นนโยบายที่ชัดเจนในการเสนอข่าวมาจากทางรัฐบาลก็ตาม แต่ด้วยวิถีปฏิบัติที่สืบทอดเป็นเวลายาวนานตามประวัติศาสตร์ของกรมประชาสัมพันธ์ การแจ้งกลายเป็นว่ากฎที่ยึดถือและปฏิบัติสืบทอดกันมาในการทำงานนั้นคือกฎของสังคม ซึ่งถูกหล่อหลอม โดยคนในสังคมที่จะไม่นำเสนอข่าวสารใดอันกระทบต่อรัฐบาลหรือผู้มีอำนาจทางการเมืองในขณะนั้น เพราะนั่นอาจหมายถึงผลกระทบกระเทือนต่อสถานภาพความเป็นข้าราชการของตนเอง

3.1.2 แนวความคิดในการทำงานข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์จะคำนึงถึงสถานภาพความเป็นข้าราชการ วินัยของข้าราชการที่ต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด มากกว่าแนวความคิดเรื่องความเที่ยงธรรม ส่วนแนวคิดเรื่องจริยธรรมจะสอดคล้องต่อนโยบายในการทำงานข่าวของกรมประชาสัมพันธ์ แม้จะมีแนวความคิดของคนทำข่าวบางส่วนที่จะปรับเปลี่ยน แต่ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน

และเมื่อได้ศึกษาถึงแนวความคิดเรื่องความเป็นกลาง จรรยาบรรณ และจริยธรรมในการเสนอข่าวของบุคลากรบางส่วนของวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ที่มีส่วนหล่อหลอมกฎและวิธีการทำงานของคนในสังคมนี้แล้ว ได้พบว่า แต่ละฝ่ายก็มีมุมมองในจุดยืนที่ต่างกัน

ผู้บริหารระดับสูงของกรมประชาสัมพันธ์มองว่า หน้าที่ในตำแหน่งการงานของตนคือเป็นข้าราชการที่ต้องทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด แก่ประเทศชาติ และกรมประชาสัมพันธ์ก็คิดหน่วยงานของรัฐบาล ที่จะต้องไม่เสนอสิ่งที่ก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การนำเสนอความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัย ของข่าวกรมประชาสัมพันธ์นั้นขึ้นอยู่กับรัฐบาลจะเห็นสมควร ส่วนแนวคิดเรื่องจรรยาบรรณ จริยธรรม และความเป็นกลางนั้น ก็ได้มองว่า ด้วยสถานภาพของงคนทำงานข่าวแล้วย่อมเข้าใจดีว่าคืออะไร แต่เมื่อมีสถานภาพของข้าราชการเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยแล้ว ก็จำเป็นต้องเลือกที่จะยึดถือสถานภาพความเป็นข้าราชการมากกว่า โดยอดทนเก็บกดความขัดแย้งระหว่างทั้งสองสถานภาพของตนเองไว้

"...เมื่อเรามีอำนาจ เราต้องปฏิบัติตามแล้ว เราคงไม่คิดถึงจริยธรรมว่าข้างนี้มันผิดนะ ไม่ควรออก เราทำไม่ได้ เราไม่มีสิทธิ์คิดเลย มันขัดแย้งอยู่ในใจเราเท่านั้นเอง เราไม่มีสิทธิ์ที่จะไประบายออก หรือไปเบรกว่านั้น เพราะถ้าเบรกแล้วมันเป็นภัยต่อตัวเราทั้งทาง

ตรงและทางอ้อม... ในยามที่เหตุการณ์ไม่สงบ ที่หนึ่งตรงนี้สำคัญมาก มันเป็นหัวใจของผู้ที่เขาต้องการเผยแพร่ข่าวสาร ถ้าไม่ได้ตั้งใจเขา เขาอาจจะจัดการกับเราอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ ... ถ้าพูดถึงจริยธรรม แน่แน่นอนเราต้องมีจริยธรรม รวมทั้งจรรยาบรรณด้วย แต่เหตุการณ์บางอย่าง เราก็ต้องออกไปตามผู้มีอำนาจ แล้วถ้อยคำที่เราออกไป แน่แน่นอนบางที่เราอาจไม่รู้ว่าจะจริงหรือเปล่า แต่เราพอจะรู้ได้ในเหตุการณ์ เพราะเราอยู่ในเหตุการณ์ ... เราจะเอาแง่ลบมาออกก็ไม่ได้ เพราะเราจะไปต่อต้านเขา แง่ลบที่เราได้ก็คือรายงานจากผู้นิวส์ชาว คือเหตุการณ์ข้อเท็จจริงจริง ๆ ซึ่งเราก็ออกไม่ได้..." (สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง กรมประชาสัมพันธ์, 7 มกราคม 2536)

ในส่วนแนวคิดของผู้ที่ตัดสินใจในขณะปฏิบัติงานของกรมประชาสัมพันธ์นั้น ในระดับอุดมการณ์ก็ยังมียืนยันในสถานภาพความเป็นข้าราชการของตน ซึ่งแม้จะมองว่าควรทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนเป็นส่วนใหญ่ หากทว่าก็ต้องอยู่ภายใต้ขอบเขตในการปฏิบัติของทางราชการ สำหรับหลักจรรยาบรรณและจริยธรรมนั้น ผู้ปฏิบัติงานมองว่าจำเป็นต้องมีควบคู่กันไป โดยยอมรับว่า แม้จะนำเสนอบางข่าวได้ช้ากว่าที่อื่น แต่ไม่มีความผิดพลาด และไม่เป็นการเสียมเสียดต่อศีลธรรม รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยต่อบรรดาองค์กรของรัฐ อันเป็นแนวคิดที่ผู้ตัดสินใจในระดับปฏิบัติงานท่านหนึ่งมีความภูมิใจในการเสนอข่าวขององค์กร

"...คุณอยากฟังสถานีไหน ก็มีหลายสถานีให้เลือก แต่ของราชการต้องมีสักหนึ่งที่เชื่อถือได้ อะไรออกมาก็เชื่อถือได้ ช้าหน่อย แต่แน่นอน ... เราไม่ได้แข่งกับใคร แต่เป็นสิ่งที่ยอมรับของประชาชน ทุกคนต้องมารับทราบข้อมูลของราชการ เราก็เป็นกระบอกอันหนึ่ง ต้องการให้ความรู้ประชาชน ให้เขารู้แน่นอนว่าลักษณะข่าวของทางการที่ออกไปมันเป็นอย่างไ..." (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 20 มกราคม 2536)

ในระหว่างที่เกิดเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองนั้น การที่ผู้ปฏิบัติงานท่านนี้จะตัดสินใจเสนอข่าวนั้น ๆ หรือไม่ ได้ใช้แนวคิดร่วมในการตัดสินใจ ควบคู่กันระหว่างจริยธรรมกับความเป็นคนในองค์กรของรัฐบาล โดยหลักจริยธรรมนั้นจะมุ่งไปที่ความเหมาะสมและความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งเมื่อผนวกกับสถานภาพความเป็นข้าราชการของกรมประชาสัมพันธ์แล้ว การนำเสนอข่าวในช่วงนั้นจึงมุ่งไปที่การมีส่วนร่วม เชื่อมให้ประชาชนเข้าใจรัฐบาล อันเป็นนโยบายสำคัญขององค์กร

"...องค์กรนี้มีคนหลักใหญ่ บุคลากรหลายแต่องค์กรยังอยู่ ถ้าบุคลากรทั้งองค์กรก็แข็งตาม ก็จริงไว้ แต่องค์กรของรัฐนี้มีกฎหมายออกมาคุ้มครองอีกทีหนึ่ง องค์กรของรัฐ

ผู้ควบคุมองค์กรจะอยู่ในกฎหมาย องค์กรของรัฐก็คือองค์กรหนึ่งที่ถูกกำหนดมาว่าต้องทำหน้าที่
 ตรงนี้ บุคลากรที่เป็นผู้บริหารในองค์กรต้องปฏิบัติตามนั้นะ ถ้าหากอยากให้มืออิสระ ก็ให้แก้กฎหมาย
 ให้อิสระสิ ให้เราสามารถที่จะมีความรู้สึกทุกอย่างไปตามนี้ แต่กฎหมายก็ไม่ได้แก้ออกมา..."
 (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 20 มกราคม 2536)

ในทางตรงกันข้าม ผู้ตัดสินใจในการปฏิบัติงานอีกท่านหนึ่งกลับมองว่า
 จริยธรรมคือความสำนึกที่จะไม่เสนอข่าวให้เกิดความกระทบกระเทือนต่อคนโดยส่วนรวม ซึ่งใน
 ปัจจุบันเป็นยุคที่มีการแข่งขันกันด้านการนำเสนอข่าวสาร ดังนั้นการพิจารณาเรื่องจริยธรรมนี้ต้อง
 อยู่ที่สถานการณ์ และขนาดของการนำเสนอด้วย ซึ่งสำหรับกรมประชาสัมพันธ์แล้ว ในขณะนี้กำลัง
 จะมีการเปลี่ยนแปลงจุดยืนในการนำเสนอข่าวสารครั้งใหญ่ นับจากเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535
 เป็นต้นมา จากอดีตที่กรมประชาสัมพันธ์ "เหมือนเป็นเผด็จการในการให้ข่าวสาร มีหน้าที่ในการรับ
 คำสั่งของรัฐบาล รับประทาน รับคำสั่ง และข่าวสารจากรัฐบาล" (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว, 4
 กุมภาพันธ์ 2536)

แต่ในยุคสังคมข่าวสารที่มีการแข่งขันการนำเสนอตลอดเวลา ทำให้ประชาชน
 มีความตื่นตัว และต้องการรับรู้ข่าวสารกันมากกว่าแต่ก่อน จึงจำเป็นที่กรมประชาสัมพันธ์จะต้องปรับ
 บทบาทของตนเองให้ทันกับยุคสมัยและเหตุการณ์ ไม่เช่นนั้นสื่อวิทยุของกรมประชาสัมพันธ์จะไม่ได้รับ
 ความสนใจจากคนฟังอีกต่อไป เพราะประชาชนสามารถแสวงหาข่าวสารจากทางเลือกที่มีอยู่มากมาย
 ในปัจจุบัน

สำหรับกลไกที่สำคัญในการปรับเปลี่ยนบทบาทตามความคิดของผู้ตัดสินใจใน
 ระดับปฏิบัติงานท่านนี้คือ บุคลากร

"...ผมเชื่อในศักยภาพของคน ถ้าคนพร้อมที่จะเปลี่ยน คนมีวิวัฒนาการที่จะ
 พัฒนาอะไรทั้งหลาย ทุกอย่างมันจะทำได้หมด ทำไม่ถึงอ้างถึงกรมฯ ว่าไม่เปลี่ยน ก็เพราะคิดยึดใน
 คนที่แบ่งเป็น 2 กลุ่ม เกิดแตกแยกกันในการคิด เพราะว่าเราจะตอบโจทย์กันว่าฉันเป็นกรม-
 ประชาสัมพันธ์ ฉันเป็นสื่อของรัฐ ฉันมีนรราชการ การที่เราต้องออกข่าวแห้ง ๆ น่าเบื่อ เพราะเรา
 เป็นนรราชการ เรามันกรมประชาสัมพันธ์ นั่นคืออีกกลุ่มหนึ่ง อีกกลุ่มหนึ่งก็จะถามว่า ออกไปแล้ว
 ไม่มีคนฟัง ก็จะถูกปล่อยไป แกล้งนโยบายอะไรเขาไม่ฟัง เขาไม่เชื่อจะมีประโยชน์อะไร ทำไมเขา
 ไม่ปรับเข้าสู่โลกของการแข่งขัน สิ่งที่เราทำได้เปรียบ ที่เรามีมาก่อนอย่างเช่นกฎหมาย
 ให้ถ่ายทอดภาคบังคับ นั่นคือความได้เปรียบ แต่ไม่ใช่อภิสิทธิ์..." (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว กรม
 ประชาสัมพันธ์, 4 กุมภาพันธ์ 2536)

ส่วนแนวคิดพื้นฐานที่ใช้ในการทำงานของผู้เรียบเรียงข่าว และผู้สื่อข่าว วิทยุกรมประชาสัมพันธ์นั้น บ้างก็มีแนวคิดในการปฏิบัติงานตามแนวทางของรัฐบาลเป็นหลัก รวมถึงหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณที่ยึดถือก็จะคำนึงถึงการนำเสนอข่าวสารที่ไม่ขัดต่อประสงค์หรือส่งผลกระทบต่อรัฐบาล เป็นหลักร่วมไปกับหลักการที่มองว่า อาจเป็นการส่งเสริมความรุนแรงของ ความขัดแย้งที่มีอยู่

"เขาว่าอะไรแรง ๆ เราก็ตัดออกไป ตัดให้มันสั้นลง แล้วเราก็ออก อากาศไป" (สัมภาษณ์ผู้เรียบเรียงข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 19 มกราคม 2536)

"ส่วนมากเราจะเน้นท่าทีของภาครัฐบาล หรือว่าทางราชการ อย่างเช่นมี ผู้บาดเจ็บทางโรงพยาบาลได้ช่วยเหลือ คือ เราพยายามเสนอข่าวไปในทางสร้างสรรค์มากกว่า เช่นมีคนบาดเจ็บ เราช่วยอะไรได้บ้าง ... ข่าวประท้วงนี่ พี่ว่าถ้าเรารายงานตลอดมันจะเป็น ลักษณะขี้ขู่..." (สัมภาษณ์ผู้เรียบเรียงข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 18 มกราคม 2536)

บ้างก็มีแนวคิดเป็นของตนเอง มิได้อิงนโยบายของรัฐบาลเป็นหลักในการทำงาน แต่ก็ตระหนักดีว่า ทำงานให้กับองค์กรใด และจะต้องปฏิบัติงานอย่างไร

"...คือผู้ปฏิบัติงานส่วนมาก แม้ที่ทำข่าวเดี๋ยวนี ความคิดเห็นของตนเองก็ อยากจะทำทั้ง 2 ด้าน อยากเสนอทั้งสิ่งดีและไม่ดี แต่ความจริงแล้วพอสิ่งไม่ดีเราก็จะหยุด เรา หยุดเอง มันคล้ายกับว่ามันฝังลึกอยู่ในสันดานคนข่าวกรมประชาสัมพันธ์ เพราะวินิจัยออกมามันไม่ดี นำเสนอไม่ได้..." (สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 19 มกราคม 2536)

ส่วนแนวคิดเรื่องความเป็นกลางของบุคลากรข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์นั้น เห็นว่า เนื่องจากความเป็นองค์กรของรัฐบาล ความเป็นกลางในการเสนอข่าวสารนั้นก็ย่อม โทรมได้ยิ่ง เสนอข่าวสารของรัฐบาลเป็นหลัก

"...ความเป็นกลางของที่คือฝ่ายรัฐบาล พยายามไปยืนอยู่ตรงกลาง แต่ หันหน้าเข้าหารัฐบาล นั่นแหละคือความเป็นกลาง ในความหมายของเรา..." (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 4 กุมภาพันธ์ 2536)

"...คิดว่าเท่าที่เป็นอยู่มีความเป็นกลางแล้ว แต่มันค่อนข้างตะแคงไปทาง ฝ่ายรัฐบาลหน่อย เพราะเรารู้ว่าเราเป็นข้าราชการ คนของรัฐ..." (สัมภาษณ์ผู้เรียบเรียงข่าว กรมประชาสัมพันธ์, 19 มกราคม 2536)

3.1.3 วิธีการทำงานของสำนักข่าวไอเอ็นเอ็นค่อนข้างอิสระตามหลักการบริหารที่ปล่อยให้ตัดสินใจทำตามอุดมการณ์ที่แต่ละคนมีอยู่ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกันที่เชื่อเรื่องความเป็นกลางในการนำเสนอข่าว

เมื่อพิจารณาถึงวิธีการทำงานของสำนักข่าวไอเอ็นเอ็นแล้ว จะเห็นได้ถึง ความแตกต่างระหว่างการทำงานในระบบราชการกับการทำงานในระบบธุรกิจของเอกชน ซึ่งมีความอิสระมากกว่าในการกำหนดนโยบาย และดำเนินงานตามกรอบที่มีไว้แต่เพียงกว้าง ๆ แม้ว่าสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์เป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในสำนักข่าวไอเอ็นเอ็นก็ตาม แต่ได้ปล่อยให้มีการบริหารงานอย่างค่อนข้างอิสระ โดยผู้ร่วมก่อตั้งบางคนซึ่งมีเจตนารมณ์ ทำให้สำนักข่าวนี้นี้เป็นสำนักข่าวอิสระ ทั้งจากระบบราชการและระบบธุรกิจ คือมีหน้าที่ในการขายข่าวป้อนให้แก่หน่วยงานเอกชนที่ต้องการเท่านั้น จึงทำให้มีส่วนร่วมของบริษัท มีเดีย พลัส เข้ามาร่วมทุนด้วย แต่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับนโยบายการบริหารงานข่าว อีกทั้งสถานภาพที่สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ถือหุ้นใหญ่อยู่ก็ยังทำให้เกิดการแทรกแซงจากหน่วยงานภายนอกน้อย คือเจ้าของสถานีและหน่วยงานรัฐบาลจะไม่เข้ามาเกี่ยวข้องมากนักถ้าไม่จำเป็น ... เป็นจุดที่เขาไม่กล้าสัมผัสความเป็นทรัพย์สิน" (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 15 มกราคม 2536)

จากนโยบายการสร้างองค์กรให้เป็นสำนักข่าวอิสระ กอปรกับแนวคิดของผู้บริหารระดับสูงที่วางแนวทางในการทำข่าวว่า "...สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น จะยืนอยู่เป็นกลางเสนอข่าวไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด แต่ในความเป็นกลางนั้นจะต้องตระหนักถึงประชาชนส่วนใหญ่ทั้งประเทศ..." (สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 7 มกราคม 2536) ทำให้วิธีการทำงานของบุคลากรข่าวในองค์กรมีความเชื่อมั่นในความเป็นกลางของการเสนอข่าว แม้ว่าโดยคำจำกัดความแล้วจะแตกต่างกันไปบ้าง แต่ก็ถือว่าเป็นจุดยืนในการทำงานร่วมกัน

"...ความเป็นกลางคือไม่รายงานใส่สี..." (สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 7 มกราคม 2536)

"...คือเราเห็นว่ามิข่าวเกิดขึ้นเรื่องหนึ่ง มีคนสองฝ่ายที่อยู่ในเหตุการณ์ ถ้าเราเสนอให้เขาทั้งสองฝ่าย ก็ถือว่าเป็นกลางขั้นหนึ่ง... แต่การทำงานต้องยึดทั้งเป็นกลางและเป็นจริง... อย่างเช่นในเหตุการณ์เดือนพฤษภาคมที่ผ่านมา ประชาชนที่ฟังวิทยุเรามีทุกระดับ เพราะฉะนั้นบางอย่างที่ลึกเกินไป หรือว่ามันรุนแรงเกินไป เราแกล้งไม่ได้ ไม่ใช่ปิดบังนะ ที่รุนแรงบางอย่างเราก็เสนอได้ นี่คือเลือกทั้งเป็นจริงและเป็นกลางมาหารกัน พุดง่าย ๆ คือมันก็จะเหมาะสม ไม่ได้เสนอความจริงทั้งหมดออกมา..." (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น,

16 มกราคม 2536)

...ความเป็นกลางก็คือ สามารถแยกตัวออกจากเหตุการณ์ได้ แล้วมองเข้าไป สามารถดึงข้อมูลทั้งสองส่วน สามส่วน แล้วตามจุดที่มีปัญหา ต้องได้ข้อมูลทั้งหมด 100% แล้วมาคำนวณ จึงนำเสนอออกไป... แต่ในหลักความจริงต้องมีทุกวิธีที่จะทำให้เกิดความเป็นกลาง เช่น จะทำอย่างไรให้ฝ่ายรัฐบาลพูดเท่า ๆ กับฝ่ายค้าน... (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 15 มกราคม 2536)

สำหรับแนวคิดทางอุดมการณ์ของผู้บริหารระดับสูงสำนักข่าวไอเอ็นเอ็นที่มองว่า ประชาชนต้องมีเสรีภาพ ในการรับรู้ข่าวสารจะทำให้รู้มากและตัดสินใจได้ การได้สื่อข่าวสารไปสู่ประชาชนด้วยความเป็นกลาง คือหนทางหนึ่งที่ทำให้ประเทศชาติเป็นประชาธิปไตย (สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 7 มกราคม 2536)

และเมื่อพิจารณาอุดมการณ์ของผู้ปฏิบัติงาน ก็จะเห็นว่ามีความสอดคล้องกับอุดมการณ์ของผู้บริหาร คือการนำเสนอข้อเท็จจริงโดยไม่เน้นการวิเคราะห์ที่วิจารณ์ให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจด้วยตนเองมากกว่าที่จะมารับฟังส่วนใดส่วนหนึ่ง

"...เสนอข่าวออกไปแล้ว ไม่สร้างความเดือดร้อนให้คนอื่น แล้วทำให้ประชาชนได้ทราบข้อเท็จจริง ไม่เสนอในเชิงวิเคราะห์ จะให้ผู้รับไปตีความหมายไปวิเคราะห์เอาเอง" (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 16 มกราคม 2536)

3.1.4 แนวคิดของคนทำงานข่าวสำนักข่าวไอเอ็นเอ็นมองว่าการเสนอข่าวต้องให้ทั้งจรรยาบรรณและจริยธรรมควบคู่กันไปกับการนำเสนอสิ่งที่ถูกต้องเป็นจริงและเป็นกลางหรือเที่ยงธรรม

ในการปฏิบัติงานจริงนั้น อุดมการณ์ทางทฤษฎี ก็ไม่สามารถนำมาใช้ในทางปฏิบัติได้ เพราะยังต้องคำนึงถึงจรรยาบรรณของการทำงานข่าว ซึ่งบุคลากรองค์กรข่าวสำนักข่าวไอเอ็นเอ็นมองว่า จรรยาบรรณก็คือ การนำเสนอข้อเท็จจริงที่เป็นกลาง และการไม่เข้าไปก้าวท้าวเรื่องส่วนตัวของแหล่งข่าวหรือผู้ตกเป็นข่าว อันทำให้ต้องเดือดร้อน ถ้าเรื่องส่วนตัวนั้นไม่ไปกระทบต่อคนส่วนใหญ่ของประเทศ รวมถึงการไม่เสนอเข้าข้างฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งในการทำข่าวที่ต้องเสนอความเป็นกลางนี้ก็เป็นสิ่งที่ลำบากในทางปฏิบัติ ซึ่งต้องอาศัยทุกวิธีบางประการประกอบด้วย เพื่อให้ผู้กรณได้ตอบโต้ข้อสงสัย

และสำหรับทัศนะเรื่องจริยธรรมนั้นปรากฏว่า บุคลากรชาวบางคนเห็นว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างจรรยาบรรณกับจริยธรรม บ้างก็เห็นว่าเป็นความแตกต่างระหว่างความรู้สึก "จรรยาบรรณมันแง่วิชาชีพ แต่จริยธรรมมันแง่ความรู้สึกส่วนตัว คือบางครั้งเราทราบว่ามันไม่ถูกต้อง แต่ในทางปฏิบัติเรากลับนำเสนอไม่ได้ เราก็อึดอัด" (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 15 มกราคม 2536) บ้างก็มองถึงความเหมาะสมของสังคม "จริยธรรมคือ ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของสังคมที่ว่า ควรจะทำได้ในระดับใด หนักใจ" (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 16 มกราคม 2536)

แต่เมื่อถามถึงหลักในการตัดสินใจสูงสุดที่ผู้ปฏิบัติงานข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็นใช้ในการนำเสนอข่าวในช่วงวิกฤติ เดือนพฤษภาคม 2535 ที่ผ่านมาจะพบว่า จรรยาบรรณและจริยธรรมจะถูกเอ่ยถึงเป็นส่วนใหญ่มาก ๆ กับอุดมการณ์ที่มีอยู่

"ต้องเป็นจริยธรรม เพราะแบบนี้มันจะถือว่าดีที่สุด" (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 16 มกราคม 2536)

"มันเป็นส่วนผสมของอุดมการณ์ จรรยาบรรณ และจริยธรรม ถ้าเราบอกว่าให้อะไร มันบอกไม่ได้" (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 15 มกราคม 2536)

"คิดว่ามันใช้ทุกอย่างร่วมกัน คือ นโยบายองค์กรของเราอิสระอยู่แล้ว หัวหน้าเขาจะพูดออกมาเลยว่า ทำอย่างไร เพื่อที่จะทำให้เราได้ออก เพราะฉะนั้นทุกคนจะต้องคำนึงถึงจุดนี้มาก ทำอย่างไรที่จะทำให้ทุกคนรับรู้ การเสนอข่าวมากกว่าที่จะถูกสิ่งปิดอย่างอื่น" (สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 8 มกราคม 2536)

"อุดมการณ์แน่นอน ผมเคยบอกข้างในอยู่เรื่อย (ผู้สื่อข่าว) ถ้าออกไม่ได้นะ หรือไม่ให้ออก หรือออกในลักษณะบิดเบือน ก็ให้เลิกทำดีกว่า เพราะมันเป็นผลเสียมากกับคนที่รับสื่อ" (สัมภาษณ์ผู้สื่อข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 13 มกราคม 2536)

อย่างไรก็ตาม การที่เสนอข่าวเหตุการณ์เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผู้รับสารทราบความเคลื่อนไหวของการชุมนุมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ตามที่สำนักข่าวไอเอ็นเอ็นได้เสนอนั้น อาจถูกมองว่าเป็นการยั่วยุ ทำให้เกิดความรุนแรงทางการเมืองได้ทางหนึ่งนั้น บุคลากรข่าวสำนักข่าวไอเอ็นเอ็นได้มองในกรณีนี้ว่า สื่อมวลชนคือปัจจัยประการหนึ่งที่นอกจากจะช่วยเพิ่มความรุนแรงแล้วยังช่วยลดความรุนแรงได้อีก ทั้งนี้อยู่ที่การนำเสนอจะต้องระวังในการเสนอข้อเท็จจริงอย่างต่อเนื่อง

"...ก็มีการเรียกร้องกันว่า ให้นำเสนอเรื่องให้ พวกเราหวังด้วย ในการนำเสนอเพื่อให้เกิดการสูญเสียน้อยที่สุด แต่โดยสาระของหน้าที่ มันจำเป็นต้องนำเสนอ เราก็ไม่ได้นำเสนอข้างเดียว ตำรวจบาดเจ็บ เราก็ลงว่าบาดเจ็บ เข้าไปยึด เข้าไปทำอะไร แต่ส่วนหนึ่งเผาโรงพัก ใครเป็นคนเผามันไม่ใช่หน้าที่ของเรา... หนังสือพิมพ์ เขามีหน้าที่วิเคราะห์ว่าคนกลุ่มนี้มาจากไหน เป็นคอลัมน์อะไร พวกนี้เราไม่ทำ เราให้ประชาชนตัดสินใจเอง..." (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 15 มกราคม 2536)

จะเห็นว่าพื้นฐานการตัดสินใจในการทำงานของบุคลากรข่าวสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น จะไปในทิศทางเดียวกัน เนื่องด้วยอุดมการณ์ทางวิชาชีพที่ใกล้เคียงกัน ทั้งผู้บริหารและผูปฏิบัติงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการนำเสนอที่เป็นกลางหรือเที่ยงธรรม อันถือเป็นนโยบายสำคัญขององค์กรที่ค่อนข้างให้อิสระในการตัดสินใจ

3.2 แนวความคิดในการแก้ไขความขัดแย้ง

บุคลากรข่าวของวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ต่างมีความเชื่อมั่นว่า สื่อวิทยุสามารถแก้ไขความขัดแย้งได้ตามหลักการ แต่โดยความเป็นจริงแล้วยังไม่สามารถทำได้ ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันไป สำหรับองค์กรข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์ ปัญหาสำคัญก็คือความเป็นสื่อของรัฐบาล ซึ่งทำให้คนปฏิบัติงานไม่มีอิสระเพียงพอในการนำเสนอข่าวทั้งสองฝ่ายให้มากที่สุด อันเป็นแนวทางในการแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดในสังคมได้ระดับหนึ่ง เนื่องจากกลัวว่าอาจมีการแทรกแซงของข้าราชการการเมืองในภายหลังที่อาจทำให้ปฏิบัติงานเดือดร้อน ดังนั้นทางออกหนึ่งที่ผู้บริหารระดับสูงกรมประชาสัมพันธ์ เห็นว่าจะช่วยคลี่คลายได้ก็คือ กฎหมายที่จะให้หลักประกันของความมั่นคงในอาชีพ

"...ถ้าตราบิตที่สื่อของรัฐยังไม่มีอิสระอย่างเต็มที่ ในการสร้างความเข้าใจให้กับรัฐบาล จะไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะว่าคนที่ปฏิบัติหน้าที่ก็กลัวว่าเมื่อเรื่องราวจบไปแล้วจะโดนลงโทษ หรือไม่มั่นคงอยู่ข้างใน ตราบใดถ้าไม่มีกฎหมายหรือไม่มีระเบียบ กบว. ยังไม่เคยมีข้อบังคับใดเลยที่ระบุว่าในกรณีที่ผู้สื่อข่าวของรัฐ รายงานข่าวเหตุการณ์ ตามความเป็นจริงทุกประการ โดยไม่ได้บิดเบือนข่าว ไม่ว่าเหตุการณ์นั้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะได้รับชัยชนะ แต่ก็ไม่สามารถลงโทษผู้ปฏิบัติหน้าที่นั้น ๆ มีอันนี้แล้ว มีความสุข... นี่เป็นทางออกทางหนึ่งที่เราจะแก้ไขความขัดแย้งได้..." (สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง กรมประชาสัมพันธ์, 7 มกราคม 2536)

สำหรับผู้ตัดสินใจในขณะปฏิบัติงานกรมประชาสัมพันธ์กลับมองว่า การเสนอ
ที่แท้จริงอย่างเคียวไม่เพียงพอ แต่ต้องระวังในเรื่องความรับผิดชอบต่อสังคมชาวที่เป็นความ
จริงอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อคนจำนวนมากได้ รวมถึงการพยายามเสนอข่าวที่เป็นกลางมาก
ที่สุด และสำหรับเหตุการณ์ในเดือนพฤษภาคม 2535 แล้ว ข่าววิทยุสามารถแก้ไขความขัดแย้งนี้ได้
โดยการเผยแพร่ข้อเท็จจริงให้ประชาชนรับรู้มากที่สุด ส่วนจะเป็นการช่วยหรือไม่ขึ้นอยู่กับการนำ
เสนอในเรื่องการให้และการตัดเกลาราก

"...ความเป็นกลางตรงนี้ถือว่า พยายามลดอุณหภูมิลงมาให้มากที่สุด คำพูด
ที่ให้เหมาะสมกับตรงนั้น การนำเสนอข่าวรายงานอย่างต่อเนื่อง อิงกับข้อเท็จจริงที่จะลดคิกริชของมี
ลงมาได้ แต่ความเป็นจริงในทางปฏิบัติทำไม่ได้ ก็คือตัดออกไปเลย" (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว กรม
ประชาสัมพันธ์, 4 กุมภาพันธ์ 2536)

อย่างไรก็ตาม ผู้ปฏิบัติงานข่าวบางท่านเห็นว่าข่าววิทยุกรมประชาสัมพันธ์
ได้ทำหน้าที่ในการแก้ไขความขัดแย้งอยู่แล้ว โดยการที่ไม่นำเสนอแหล่งข่าวที่ก่อให้เกิดความแตก
แยกกัน และเลือกนำเสนอแต่ข่าวที่ก่อให้เกิดความสามัคคีกันในหมู่ชนในชาติ โดยที่ไม่ถือว่าเป็น
การหลีกเลี่ยงในการเสนอข่าวที่เกิดผลกระทบต่อรัฐบาล

"...ส่วนมากข่าวที่ทำให้แตกแยกกันจะไม่ออกอากาศ เราจะเลือกประเด็น
ที่ช่วยให้เกิดความสามัคคีในชาติ เช่น ในหลวงออกมาตรัส เราก็ออกหลายหน จะช่วยให้คนจิตใจ
รวมอยู่ที่ในหลวงได้... ข่าวที่มีแตกแยกกัน ตีกัน เราก็ไม่ออก เราอ่านข่าวแล้วเรารู้ว่ามันทะ
เลาะกัน เราจะรู้จะติดตามสถานการณ์ว่าตกเป็นเครื่องมือของใคร ที่จะทำให้เกิดการแตกแยก
เราต้องติดตามอยู่ตลอด ใครจะมาหลอกต้มเราง่าย ๆ ไม่ได้..." (สัมภาษณ์ผู้เรียบเรียงข่าว
กรมประชาสัมพันธ์, 18 มกราคม 2536)

สำหรับแนวคิดเรื่องการแก้ไขความขัดแย้งในสังคมโดยสื่อวิทยุของผู้บริหาร
ระดับสูง และผู้ตัดสินใจในขณะปฏิบัติงานบางท่านของสำนักข่าวไอเอ็นเอ็น กลับมีความเห็นเช่น
เคียวกันว่าไม่ใช่หน้าที่ของสื่อที่จะให้ในการแก้ไขความขัดแย้งในสังคม เพราะความขัดแย้งเป็นสิ่ง
ที่อยู่คู่กับสังคมอยู่ตลอดเวลา ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย หน้าที่ของสื่อที่แท้จริงคือ
รายงานข่าวทั้งสองฝ่ายอย่างเที่ยงธรรมและสมดุลย์ให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจ จากข้อมูลข่าว
สารที่นำเสนอผ่านจากสื่อ

"...ความขัดแย้งเป็นกฎของธรรมชาติ สิ่งที่เราควรจะทำคือทำให้คนได้คิด
ตระหนักประชาธิปไตยคือการไตร่ตรอง เหนือข้อมูลนี้ไปไตร่ตรอง ความขัดแย้งในสังคมไม่มีหมด

หรือก มันต้องเป็นคู่กันไปตลอดเวลา คนรับสื่อเขาจะตัดสินใจเอง..." (สัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง
สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 7 มกราคม 2536)

"...คงไม่ใช่หน้าที่ของเราที่จะไปแก้ไขความขัดแย้ง มันคงเป็นหน้าที่ที่จะ
บอกให้คนรับผิดชอบรู้สึกว่าเขาควรจะแก้ไข มันเกิดปัญหาขึ้นแล้ว การแก้ไขควรจะเป็นคนที่รับ
ผิดชอบในแต่ละส่วน..." (สัมภาษณ์หัวหน้าข่าว สำนักข่าวไอเอ็นเอ็น, 15 มกราคม 2536)

แต่บ้างก็เห็นว่าวิทยุนั้นสามารถแก้ไขความขัดแย้งได้ และก็ได้พยายามทำ
แล้วในเหตุการณ์เดือนพฤษภาคม 2535 ที่ผ่านมา โดยการสอดแทรกขณะเสนอข่าวว่าอย่าออกไป
ร่วมการชุมนุมบ้าง โดยอ้างอิงประกาศที่เตือนประชาชน หรือการนำเอาพระราชดำรัสของสมเด็จพระ
เทพฯ มาออกอากาศ รวมทั้งกระแสพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ด้วย

โดยสรุปแล้ว บุคลากรคนสำคัญของทั้งสององค์กร มีความเชื่อในการนำ
เสนอข่าวตามข้อเท็จจริงอย่างเที่ยงธรรม ไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด จะเป็นแนวทางหนึ่งใน
การคลี่คลายความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคมได้ แม้ว่าคุณภาพความคิดเห็นส่วนตัวของบุคลากรทั้งสององค์กร
บางท่านจะแตกต่างกันในประเด็นที่ว่าวิทยุจะแก้ไขความขัดแย้งในสังคม หรือแม้แต่ความขัดแย้ง
ทางการเมืองได้หรือไม่

ทว่าสำหรับแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นใน
เดือนพฤษภาคม 2535 ที่ผ่านมานั้น กลับมีข้อจำกัดที่แตกต่างกันในสององค์กรข่าว ที่ทำให้ผู้ปฏิบัติงาน
ไม่สามารถนำเสนอตามแนวความคิดที่ตนมีอยู่ โดยวิทยุกรมประชาสัมพันธ์มีข้อจำกัดตรงที่เป็นองค์กร
ของรัฐบาล และมีหน้าที่ต้องประชาสัมพันธ์งานของรัฐบาล แต่ข้อจำกัดของสำนักข่าวไอเอ็นเอ็นคือ
การปฏิบัติของเจ้าของสถานที่ต้องเสนอให้ข่าวเหตุการณ์นั้นเบาลง และขาดอิสระในการตัดสินใจ
เสนอข่าวเช่นเคยปฏิบัติตาม